

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

11 FEBRUAR 1970

Poštnina plačana v gotovini

OPOZORILO SODELAVCEM

Zaradi izplačila honorarja za članek, dopis, sliko nam že s poslanim prispevkom v spremnem dopisu, ali pa takoj po objavi, sporočite številko vašega žiro računa, ali pošljite izjavo, da tega niste dolžni imeti.

Skladno z odredbo o žiro računih (Uradni list SFRJ, št. 1 od 6. 1. 1965 mora imeti izjava naslednje besedilo: »Od prvega januarja tega leta pa do danes nisem imel skupaj s tem prejemkom za (navesti prispevek) toliko dohodkov, da bi presegli 1000,00 din in bi bil zaradi njih moral odpreti žiro račun, ter ga zato nisem dolžan odpreti.«

Uredništvo

MALI OGLASI

Lovci, pozor! Zaradi izrednih okoliščin ugodno prodam trocevko — brezpetelinko 20/20—264 Winchester Magnum — z daljnogledom Zeiss — Diavari, 1,5 × — 6 × povečava. Jože Babič, Mišiče 1, p. Kamna gorica (žel. postaja Globoko).

Prodajam lovski karabin 6,5 × 68 s strelnim daljnogledom Karl Zeiss Diavari, povečava 1,5—6 × 36, cev iz specialnega uvoženega jekla. Vprašati na: Jože Rački, »Ura«, Ljubljana, Prešernov trg 1, vsak dan od 6. do 14. ure, razen sobote in nedelje.

Obveščam spoštovane lovce, da zaradi odhoda k vojakom do nadaljnega ne sprejemam preparatorskih del. Tone Hafner, preparator, Kranj, Škofjeloška 37.

Kupim mladega lovskega psa posavca ali istrijanca, potomca dobrih goničev. Ivan Majnarič, Delnice, Supilova ul. 194.

Prodajam malo rabljen karabin C. Z. 8 × 57 IS z daljnogledom — ali brez — 4 × 32 Zeiss in nov dvogled 8 × 30 Zeiss. Jurij Muhič, Črnuče 131 č pri Ljubljani.

Zgubila se je psica — posavka »Divna«, stara 8 mesecev, dne 14. dec. 1969, blizu Loke pri Zidanem mostu. Je temno rjava, vse štiri noge bele do kolena, za vratom, na prsih in čelu z belo liso, konec repa bel. Kdor bi kaj vedel, naj proti nagradi sporoči na: Mavricij Jurkošek, Celovnik 10, p. Loka pri Zidanem mostu.

Prodajam lovske terierje, prav dobro ocenjene. Franc Pipan, Zbilje 32 a.

Prodajam lovski karabin 7 × 64 z daljnogledom. A. Franetič, Sežana, Mirka Pirca 7.

Lovci, pozor! Lovska sezona je končana. Ali ste se prepričali o stanju vaše puške, če morebiti ni potrebna čiščenje, zlasti cevi, ali celo popravila, briniranja, obnove kopita? V lovopustu je primeren čas tudi za montiranje daljnogledov. Če boste za vse to poskrbeli, boste novo lovsko sezono začeli z uspehom in zadovoljstvom. Vsa puškarska dela izvršuje Janko Otoničar, puškar, Medvode, Preska 26.

Cenjeni lovski tovariši,
kinologi, ribiči, vaši svojci
in prijatelji

vabimo vas na

2. mednarodni

lovsko-kinološki ples

v soboto, 28. februarja 1970, s pričetkom ob 20. uri, v vseh prostorih hotela »Slon« v Ljubljani.

Pokrovitelj predsednik mestnega sveta ljubljanskega ing. Miha Košak.

Namen prireditve je, da se ob lovskih specialitetah, dobri kapljici in v prijetni družbi med seboj spoznamo in poveselimo.

Igrajo priznani ansambli, med njimi »Veseli planšarji«

Na programu tudi: žrebanje za nagrade »Lovčeve« križanke, srečolov in »Kraljica zajčkov«.

Rezervacija 40 din, konsumacija 30 din, skupaj 70 din.

Rezervacije do 22. februarja, vsak dan (razen sobote in nedelje) od 10. do 17. ure v direkciji hotela »Slon«, Ljubljana, telefon 24-601 ali 24-616.

Obleka poljubna, lovski kroji zaželeni.

Na svidenje na plesu!

Prireditveni odbor

LOVSKE IN KINOLOŠKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto Rado Čenčič: Košuti sta za streljaj odskočili od krmišča in se skoraj zaupljivo ozirali na lovca, ko jima je polnil jasli

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije LII. letnik št. 11 februar-svečan 1970

Vsebina

Slavko Kovač	Lovec pripravnik	326
Stane Bajt	Za nadaljnji razvoj samoupravljanja v LD	327
Ivan Puš	Ali je lov prirojena ali privzgojena strast	329
Drago Predan	Zberimo lovske pesmi	330
Prof. dr. Jože Rant	Kako je pri nas z gojitvijo male divjadi	332
Ančka Salmič	Kdo je kriv	334
Vojko Podgornik	Na prašiče	335
Peter Dobrila	Blažev Martin — XII.	339
Po lovskem svetu:	IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi — ing. Anton Simonič	340
Lovski oprtnik:	Silaža za srnjad — Ivan Grögl	344
	Krmimo ptice — Vladimir Pleničar	345
	Divjim racam podaljšajmo dopust — Tonček Petrovič	346
	Še nekaj o vrstah in oblikah krogel — Stane Jamnik	347
Mladi pišejo		347
Literatura		347
Lovska organizacija:	Lovski razgovor v občini Litija — Franc Mali	348
Jubilanti		350
Umrli		351
Lovska kinologija:	Republiška tekma po krvnem sledu — Slavko Kovač	352
	Preizkušnja brak-jazbečarjev in goničev na območju celjske zveze — Slavko Kovač	355
Šaljive		356

«LOVCA» izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradašnja, predsednik, Franc Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Čenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Šušteršič, prof. dr. Stane Valentinčič. — Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu «Lovca» Ljubljana, Župančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za «Lovca», je po članu 35 din. Za člane družin, ki niso včlanjene v področne zveze, in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 40 din; za inozemstvo 60 din; posamezna številka 3,50 din. — Cena malim oglašom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS: do 15 besed 3 din, od 15 do 25 besed 4 din, od 25 do 35 besed 5 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in kličje izdelala Tiskarna «Jože Moškrič» v Ljubljani.

Lovec pripravnik

Na tečaju za mlade lovce pripravnike, kjer je bilo navzočih več kandidatov iz raznih lovskih družin, sem slišal, kako lovske družine različno obravnavajo lovce začetnike, dokler ne opravijo lovskega izpita. Verjetno je ta pojav splošen v vsej Sloveniji in zato mislim, da je prav, da o njem spregovorimo tudi v našem lovskem glasilu.

Pritisk v lovske vrste je vedno večji in zato skušajo ponekod z raznimi postopki omejiti število članstva. Med mnogimi načini se pojavlja tudi omejevanje članskih pravic lovcem-pripravnikom. Tako sem zvedel za primer, da lovci pripravniki niso smeli prinašati pušk na skupne love, če pa se je zazdelo lovovodji, jih je poslal zopet domov po orožje. Ob zimskem krmljenju fazanov in drugih gojitvenih delih v lovišču niso smeli nositi s seboj svojega lovskega orožja, družina je odklonila sprejem vplačila članarine za področno in republiško zvezo in s tem seveda pripravniki niso dobili našega strokovnega glasila

»Lovca« itd. Lahko bi še naštel nekaj takih zmedenih, protizakonitih in tudi z lovskestrokovne plati popolnoma nemogočih postopkov v raznih družinah.

Razumljivo je, da se skušajo lovske družine ubraniti pred navalom novincev in želijo ločiti »zrno od plevela«. Vendar pa je treba to opraviti pred sprejemom v članstvo in ne šele potem, ko nekoga že sprejmemo v lovsko družino. Ko smo prosilca sprejeli v lovsko družino, postane popolnoma enakopraven član in ima vse dolžnosti in pravice, razen one, ki mu jo odvzema 24. čl. rep. zakona o lovstvu, tj., da dokler nima lovskega izpita, sme loviti le v spremstvu izprašanega lovca. Ko smo novince sprejeli, ostane kot sito edino še lovski izpit, ki ga mora lovec pripravnik položiti v roku 2 let. Da pa je to sito zelo nezahtevno, nam je znano in bi kazalo v bodoče posvetiti več pozornosti strokovnemu znanju mladih lovcev. Do sedaj jih je zaradi neopravljenega lovskega izpita prenehalo loviti zelo malo. V celjski

področni zvezi je dokončno padlo in moralo opustiti lov le 4% kandidatov.

Lovske družine poslujejo po temeljnem zakonu o društvih, ki v 3. členu določa, da lahko postane član društva vsak občan, ob enakih pogojih, ki jih določajo društvena pravila. Kot sem že omenil, je prav, da skušamo ločiti tiste, ki jih vleče srce k lovu, od onih, ki jim je lov samo priložnostna zabava ali pa mogoče celo upajo zaslužiti za kakšno kilo mesa, še preden jih sprejmemo kot člane. Zato je zelo primerna enoletna preskusna doba, ki so jo mnoge lovske družine že uzakonile v svojih pravilih in poslovniki. V tem času kandidat za sprejem v lovsko družino sodeluje pri vseh gojitvenih delih v lovišču, na lovih pa kot gonjač, seveda brez orožja. Na ta način se spozna z dolžnostmi lovcev, z načini lova, z lovskimi običaji in loviščem. Zelo hitro se izkaže, če ima smisel za gojitev divjadi, kar je danes osnovna naloga vsakega lovca. Za streljanje se hitro vsak navduši, ko pa je treba delati krmišča, tvoriti v visokem snegu hrano za divjad, postavljati visoke preže in s palico v roki brakirati čez drn in strn ter nositi uplenjeno divjad, potem kar vidno uplahne lovsko navdušenje mnogim, ki so nedavno še tako goreli za lov. Preskusna doba se v praksi zelo obnese. Poznam lovske družine, ki na ta način drže dotok članstva v normalnih mejah. V družini, kjer sem član, se je zadnja leta prijavilo sigurno 20 novincev, v članstvo pa so bili sprejeti štirje in ti imajo res smisel za lov. Če bi sprejeli vseh dvajset kandidatov, ki mogoče na lovskih izpitih odpadel kakšen, medtem ko bi ostali z ozirom na izdatke, ki so jih imeli za nabavo orožja in opreme, pristopnino in članarino, sicer vztrajali kot člani, za lovsko družino pa bi pomenili nekoristno breme.

Foto I. Fabjan: Lovska kočica na Dednem polju

Razumljivo pa je, da mora ta pripravniška doba veljati za vse novice. Spori nastajajo tam, kjer delajo izjeme za razne funkcionarje, direktorje in obrtnike s polnimi žepi, ki mislijo, da spada k njihovem položaju in polni mošnji tudi lov. Ko novince na podlagi uspešno prestale preizkusne dobe sprejmemo kot člana, postane lovec-pripravnik. Od dneva sprejema dalje mu teče pripravniški staž. S tem dnem pa sprejme lovška družina nase tudi skrb za strokovno vzgojo mladega lovca. Zelo dober je način, da družina določi pripravniku starejšega izkušenega lovca, ki je mlademu učitelj in vodnik v vsej pripravniški dobi. Ni namreč dovolj, da se pripravnik nauči snov iz priročnika za lovski izpit na pamet in to svoje znanje zdrdra pred izpitno komisijo. Mlad lovec si mora nabrati znanje tudi v lovišču. Njegov vodnik ga bo naučil ravnjanja z orožjem, spoznavanja sledov in iztrebkov, vodenja lovskega psa itd. Pod vodstvom izkušenega lovca bo poiskal in izvršil gojiteni odstrel kakega kosa srnjadi, ga pravilno iztrebil in preparriral trofejo. Vsa ta praktična dela v lovišču bodo šele skupno s teoretičnim znanjem dala dobro podkovanega mladega lovca, katere mu izpitna komisija z veseljem izroči spričevalo o opravljenem lovskem izpitu.

Ob koncu še pripomba, da bi kazalo spremeniti družinska pravila tudi tako, da bi nove člane sprejemali le enkrat letno in to v mesecu marcu. Na ta način bi omogočili redni vpis teh članov v nove letne članske sezname, ki jih dostavljamo pred novim lovskim letom področnim LZ in republiški LZ. Na ta način bi tudi olajšali delo okoli določanja naklade in dostave »Lovca«. Po drugi plati pa bi vse sporne primere, kjer pride do pritožb na občne zборе lovskih družin, lahko na teh reševali, ker se vršijo v mesecu aprilu.

Mogoče bodo moji predlogi o uvedbi preskusne dobe za vse novice naleteli na kritiko. Tistim družinam, ki v loviščih veliko delajo in zato tudi veliko zahtevajo od svojih članov, se je obnesla.

Tribuna lovcev

Stane Bajt

Za nadaljnji razvoj samoupravljanja v LD

V Lovcu št. 9/1969 sta Rastko Brađaškja in Ivan Cvek načela vprašanje, kako naj bi lovška organizacija šla v korak s celotnim družbenim razvojem pri nas, še posebno pa z nadaljnjim razvojem samoupravljanja. Nadaljnji razvoj in krepitev samoupravljanja v naši organizaciji je vsekakor nujna stvar, zato tudi Lovec o tem več piše. Če hočemo napraviti korak naprej, bo o tem potrebno več razprave. Pomislimo, koliko se o samoupravljanju razpravlja in piše v naših tovarnah. In vendar se delavci, člani kolektivov še vse premalo spoznajo na samoupravni mehanizem in se premalo zavedajo svojih pravic in dolžnosti.

Če s tem soočimo lovsko organizacijo in naše člane, pa moramo ugotoviti, da smo kar precej zastali. To je tudi razumljivo, saj lovška organizacija združuje zelo različne ljudi različnih slojev, poklicev, različne preteklosti pa tudi različnih interesov. Med njimi je veliko takih, ki o samoupravljanju še nikoli niti niso razmišljali in ki so prepričani, da se jih to ne tiče, in o tem malo vedo. Nekaj pa je tudi takih, ki samoupravni sistem poznajo bolje, pa so mu zaradi svojih interesov in položaja nasprotni. Zaradi tega bo potrebno veliko naporov za osveščanje dejavne ve-

Tam, kjer vlada v družinah nedelavnost, pa je seveda preskusna doba brez pomena. Zanimivo je, da tam tudi ni reflektantov za vstop, ker so lovišča prazna.

čine v naših lovskih vrstah. Prav pri tem pa lahko tudi naše glasilo Lovec odigra pomembno vlogo, da se namreč spravi v tek tista akcija, ki bo spremenila sedanjo okostnelost in prinesla v naše LD več svežine in boljše medsebojne odnose.

Za razvoj demokratičnega samoupravljanja bo treba spremeniti tudi marsikatero misel, za katero smo bili prepričani, da je dokončno dobra in da se ne bo nikoli spremenila.

Za oblikovanje in utrjevanje večje samoupravne zavesti je treba med drugim tudi razčistiti materialno bazo lovstva. Točno je treba precizirati tisto, kar je zakon rešil samo načelno. Okrog gospodarjenja s sredstvi so namreč še zelo različna tolmačenja, tako v LD kot tudi drugod. Kaj je tisto, kar pride iz lovišča in kaj vse gre nazaj v lovišče? Ni še dosegljivo, da bi LD lahko vse to ovrednotile, spremenile in denar, ki bi bil vpisan pod pravi naslovom, predvsem pa, da bi to delali v vsej Sloveniji enako.

Delno je na to odgovoril R. Brađaškja že v navedeni številki »Lovca«. Vendar pa bo potrebno to res natanko določiti in vnesti v samoupravne akte lovskih družin. Poprej pa je treba vse to raz-

Foto L. Pavlin: Stiska jo je prignala do hiš

čistiti in sprejeti zaključke na podlagi vseslovenskega dogovora, zaradi enotnega vodenja statistike in medsebojnih primerjav. Potrebni so izpopolnjeni ali novi obrazci, da se ne bo dogajalo oziroma nadaljevalo to, kar se dogaja sedaj, ko taista sredstva meče ena LD tja, druga drugam, kakor ji pač bolje ustreza. Praksa kaže, da tudi zveze dokaj različno tretirajo svoje dohodke in izdatke. Nastaja pa tudi vprašanje, kako jih bodo pa tretirale občine in drugi. Da bi brez skupnega dogovora to delali enotno, je iluzorno misliti.

Ali je res pristopnina, ki jo plača novospregjeti član, dohodek iz lovišča? Z njo se navadno vplača tudi prispevek za lovsko kočjo. Je to dohodek iz lovišča? In drugi prispevki, ki jih plačajo člani, npr. namesto neopravljenega dela v lovišču? Ali je izdatek, ki ga je LD plačala v t. i. lovski sklad, šel nazaj v lovišče? Najbrž bi bilo bolje rečeno: nazaj za gojitev divjadi? Navedel sem le nekaj dohodkov in nekaj izdatkov, razčistiti pa bo treba prav vse. Če bo družbi treba »natančno obračunati«, mora

biti prej tudi natančno določeno, kako!

Vodenje knjigovodstva in blagajne ter sploh administracije je v LD tudi pereč problem. Vsaka družina to dela po svoje. Problematično je to tudi zato, ker mnogi člani mislijo, da je vseeno, kako je to delo opravljeno. S takim stanjem pa ne moremo biti zadovoljni. Če pri tem ne bomo začeli, kako bomo šli s časom v korak! Ko je Lovska zveza Gorenjske v mesecu novembru 1969 o tem razpravljala tudi na svoji seji, so pri tem odborniki povedali, kako je s tem v raznih družinah. V nekaterih se izgublja tako važne listine kakor lovski kataster, bonitiranje, karte lovišča, pogodbe... Zveza si je postavila v svoj načrt dela za prihodnje leto poleg drugega tudi, da se pri lovskih družinah uvede enotno vodenje blagajniških knjig, delovodnikov, zapisnikov. Pri takem stanju, kakor je marsikje sedaj, je to nujno. Za izboljšanje tega dela ni potrebno, da družine sprejmejo v delovno razmerje neke strokovnjake. Med svojim članstvom ima vsaka LD koga, ki je delavoljen in zadosti sposoben. Seveda pa ne smemo biti krivični in pri tem misliti, da se to delo lahko opravi povsem zastoj, medtem ko ročno delo v lovišču vrednotimo z doseženimi točkami ali opravljenimi urami, oziroma ga plačamo. Če eden opravlja pisarniške posle, drugi naredi krmilnico ali visoko prežo, tretji pa ničesar, še niso vsi enaki. Toda morali bi biti. Vsak naj enako doprinese, če ne z delom pa z denarjem!

Vse to lahko lepo uredimo v poslovniku s točkovnim sistemom ali obveznim številom delovnih ur. Brez ureditve tega ne bo dobrih odnosov, pa tudi samoupravljanje se ne more razvijati. Saj vemo, da je prav neurejeno poslovanje in neobveščenost članstva osnova, da

posamezni »veterani« in »izkušeni lovci« lahko uspevajo, tudi v takih stvareh, ki lovstvu škodijo.

Predlogi, ki sta jih prispevala R. Bradaškja in I. Cvek kot tudi predlog o razdelitvi lovišč na revirje, so dobri in jih je treba podpreti. Vnesti jih je treba na spisek, kjer naj bi se zbrali novi in novi predlogi. V rubriki »Tribuna lovcev« je mesto za razpravljanje

in predlaganje. Posamezen prispevek pa še ne more obravnavati vseh problemov v zvezi z razvojem samoupravljanja v lovstvu. Upam, da se bodo v Tribuni lovcev nanizali koristni predlogi za skupni dogovor, ki ga bodo LD vnesle v svoja pravila in poslovniške, v svoje lovskogospodarske načrte in seveda v živo vsakdanje delo.

Človeku kot lovcu lahko sledimo že od najstarejše kamene dobe — paleolitika — na podlagi materialnih dokazov (obdelani koščeni predmeti, kremenasta bodala, strgala, praskala, nožiči itd.), medtem ko so leseni deli orodja in orožja naših najstarejših prednikov v izredno dolgih časovnih obdobjih propadli. Ohranili so se le najtrdnjši materiali, od njih tudi kosti, idealno konservirani v kompaktni jamski ilovici. Poleg tega imamo iz tega obdobja ohranjene, zlasti na stenah kraških jam, v razmeroma trd apnenec izpraskane ali izdolbene številne lovske prizore, množične love, skupine lovnih živali, pa tudi posamezne živali, ki jih je takratni človek lovil z izredno primitivnim kamnitim in koščnim orožjem. S tem se je izpostavljal veliki nevarnosti in gotovo je marsikatero življenje ugasnilo pod rogovi ali nogami razjarjenih ranjenih živali.

Ivan Puš

Ali je lov prirojena ali privzgojena strast

Če hočemo govoriti o človeku-lovcu, moramo poseči v njegovo najtemnejšo zgodovino, v dobo, ko še ni imel niti telesnih niti duševnih oblik današnjega človeka, v obdobje, ko kot primitivno bitje začne uporabljati svoje umske sposobnosti in s tem v zvezi različna orodja in orožja za svoj življenjski obstoj.

Človek je v svojih začetkih rastlinojedo bitje, ki se je hranilo v glavnem s sadeži, katere mu je nudila narava tako, kakor jih še danes nudi rastlinojedi divjadi.

Zelo zgodaj se v človeku pojavi sla po mesni hrani, prav gotovo že tedaj, ko mu skoraj še ne moremo dati imena človek — ampak ima druga (znanstvena) imena, ki so mu jih dali po krajih, kjer so našli njegove ostanke — kosti. Razmere v našem podnebnem pasu so pri razvoju človeka v zadnjih milijon letih odigrale prav gotovo zelo pomembno vlogo. Velike klimatske spremembe v določenih časovnih presledkih (iz zelo toplega podnebja v izredno grobe, hladne ledene dobe) so postavile človeka pred velike preizkušnje in v neprimerno slabše življenjske pogoje. Pričelo mu je na eni strani

primanjkovati rastlinske hrane, na drugi pa se je pojavila potreba po zaščiti telesa pred mrazom. Nabiranje rastlinske hrane je tudi v mrzlih obdobjih gotovo še važen člen v človekovi prehrani, vsekakor pa je bila potrebna mesna hrana za dolga hladna obdobja ter zaščita telesa pred mrazom. Ta potreba je človeka vedno močnejše silila v lov, tudi organiziran lov, ne samo na manjše živali, ampak tudi na velike, kakor sta npr. izumrli mamut in jamski medved, ki s svojo velikostjo še danes pri človeku vzbujata spoštovanje.

Iz navedenega lahko sklepamo, da je človek pričel loviti pravzaprav že pri svojem rojstvu, torej tedaj, ko je pričel dobivati človekove oblike, ko se je postavil na dve nogi, ko so se mu intenzivno pričeli razvijati možgani in ko je pričel zavestno uporabljati svoje roke ter kamnite, koščene in lesene predmete za svoja opravila. S tem je bil človek rojen in ga od tedaj lahko imenujemo s tem imenom. Od takrat pa je človeštvo doživelo velike spremembe, saj sta naravni razvoj in izbor v stotisočletjih opravila svoje in določila človeštvo današnjo podobo.

Po zadnji ledeni dobi, ko na zemlji zavladala današnji človek, Homo sapiens, so se razmere zelo spremenile. Podnebje je postalo milejše, človek pa je v svojem razumskem in telesnem razvoju pridobil že toliko, da si je pričel življenje smotno urejati. Njegov napredek je v primerjavi s starejšo kameno dobo izredno hiter. Človek se ni več zadovoljeval le z nabiranjem naravnih plodov in z lovom, čeprav je bil to še vedno glavni vir njegove prehrane, ampak je pričel — z udomačevanjem divjih živali, ki so mu dajale potrebno mesno hrano ali pa so postale njegovi pomočniki pri pridobivanju hrane s poljedelstvom, pripravljati zaloge hrane za čas, ko je ni bilo mogoče pridobivati. S tem je razumljivo, da lov kot glavni vir prehrane nekoliko izgubi na svoji pomembnosti. Vendar je lov v človeku v mlajši kameni dobi in tudi pozneje vedno živo prisoten, kar nam dokazujejo številni ostanki kosti divjih živali v naselbinah mlajše kamene dobe.

V prehodnem obdobju med mlajšo kameno in bronasto dobo, predvsem pa v starejši in mlajši železni dobi, sta živinoreja in poljedelstvo doživeli tak razmah, da človeku, praktično vzeto, lov ne bi bil več potreben, saj je na svojih poljih in v čredah našel dovolj kvalitetne hrane za svoj obstoj. Vendar človeka tudi tedaj srečamo v gozdovih na lovu. Na eni strani si je sicer s trudom, vendar zastonj pridobil meso in kožo, na drugi strani pa je moral varovati polja in črede pred divjadjo, ki mu je delala veliko škodo v zimskem času na živini, poleti pa na poljih. Tako je človek skozi vsa zgodovinska obdobja najstesneje povezan z naravo, skozi tisočletja prirojeni čut za lov pa ga še naprej vleče v gozd, čeprav ne več toliko zavoljo potrebe po mesu, kakor zaradi prastarega nagona.

Drago Predan

Zberimo lovske pesmi

Slovenci imamo bogato narodopisje. Ni ga skoraj delovnega področja, ki ne bi bil vezan na naše narodopisne posebnosti, bodi materialne bodi duhovne kulture. Med taka sodi tudi lovstvo. Žal slovensko lovsko narodopisje ni zbrano v posebni ediciji. Nekaj lovskih običajev in navad je zapisanih v »Našem lovu«, več materiala je razmetanega v posameznih številkah »Lovca« in drugem revialnem tisku.

Med bogate lovske narodopisne posebnosti sodijo vsekakor lovske pesmi. Slovenci jih premoremo več, kakor se na prvi pogled zdi. Le zbrane niso. Ne pojo jih radi le člani lovske bratovščine, marveč jih radi prepevajo in poslušajo slovenski ljudje nasploh. Lovci jih posebno radi pojemo ob

V sedanjem času, ko je človek vse-skozi zaposlen z najrazličnejšimi deli, je lov ostal le še šport manjšega dela ljudi, ki jim je zalezovanje divjih živali ostalo živo v krvi. Večji del ljudi pa niso več lovci, ker jih je moderni čas s stroji, velikimi mesti, vsakdanjimi skrbmi ipd. ločil od neposrednega in stalnega stika z naravo. Sodobni način življenja je v človeku omrtvil slo po lovu, tako da pri mnogih popolnoma spi, pri drugih pa le dremlje. Lahko pa se na kak način zdrami, tako da kdo, za kogar ne bi pričakovali, postane najstrastnejši lovec.

Odgovor, ali je človeku lov prirojena potreba ali privzgojena strast, je torej preprost. Lov, ki spremlja človeka od njegovega nastanka, je tudi v današnjem človeku pustil kot dediščino naših prapradedov nekaj prabitnega-lovskega.

raznih lovskih srečanjih in na tako imenovanih zadnjih pogonih. Škoda, da je le-teh vedno manj. Komaj naznani lovski rog konec lova in so opravljene zadnje formalnosti vsakokratne brakade, že se večidel lovcev porazgubi, kar velja zlasti za mlajši rod. Vsem se nekam neznansko mudi. Saj drži, da je današnji življenjski ritem drugačen, kot je bil njega dni, vendar zadnjih pogonov ne bi smeli opuščati. Če že ne zavoljo tradicije, pa zategadelj, ker se na zadnjih pogonih lovci v prijateljski in sproščeni besedi in lovski pesmi šele dodobra spoznajo med sabo. Ob takih priložnostih se tudi prenekaterikrat izcimi dobra in za lovstvo koristna misel, ki bi sicer na družinskih sestankih morda ne priklila na dan.

Žal je vedno manj lovcev, ki še znajo popevati lovske pesmi. Starejše generacije polagoma odhajajo in odnašajo s seboj marsikatero lepo staro lovsko »vižo«, v še večji meri pa kopnijo besedila. Iz izkušnje vem, da zlasti mlajši lovci melodije nekaterih lovskih pesmi še poznajo, le besedil ne znajo. Prva kitica še nekako steče, toda pesem se podre že pri drugi kitici, da o naslednjih sploh ne govorim. Zastran tega je več kot nujno, da se čimprej lotimo zbiranja lovskih pesmi, da jih ohranimo našim zanamcem in da obogatimo z njimi naše lovstvo in narodopisje nasploh.

Pesmi, ki jih lovci radi popevamo, lahko razdelimo na čisto lovske in pa na narodne in ponarodele, ki opevajo bodisi v resni bodisi v šaljivi obliki življenje in dogodka na lovu in v naravi. Nastale so v različnih časih in ob različnih priložnostih. Nekatere med njimi so že zelo stare. Verjetno sega njih nastanek še v dobo fevdalizma in kasnejšega kapitalizma, ko je bil lov še domena redkih privilegirancev in ko je sodeloval slovenski delovni človek v lovstvu le kot gonjač in priganjač divjadi ali pa kot divji lovec.

Nekatere lovske pesmi so čisto lokalnega značaja in tedaj niso obče slovensko narodno blago. Nedavno tega mi je ugleden lovec povedal, da je odkril v Rogatcu in okolici lovsko pesem, ki je še doslej ni nikjer drugje slišal. Takih lokalnih in nikjer zapisanih lovskih pesmi je verjetno na Slovenskem še več, kolikor že tekstualno niso zapisane v bogati Štrekljevi zbirki slovenskih narodnih pesmi.

Med zelo stare slovenske pesmi sodi vsekakor »Lovska«, ki je natisnjena v Mohorjevi zbirki narodnih in umetnih pesmi. Mar ni vedno lepa tako po vsebini in melodiji »Zeleni gozd je lovčev raj...« Ali pa »Jager pa jaga«, »Mi smo štirje lovci«, »Jager gre na jago...« V tej pesmi, ki je

Panjska končnica, Čebelarški muzej v Radovljici

tudi ilustrirana, se na šaljiv način prikazujejo odnosi med umrlim lovcem in pogrebci, ki jih predstavljajo posamezni zastopniki divjadi. Verjetno je pesem prenesena k nam iz alpskega sveta in se je ponašila. Toda to je le domneva. Če je naša in so si jo sosedni lovci posvojili, potem je toliko več vredna. Zavoljo izvirnosti in primerjave naših lovskih pesmi bi bilo kazno proučiti lovske pesmi sosednih narodov.

Posebno poglavje odmerjam lovskim pesmim, ki so sicer ponarodele, ki pa jih lahko uvrstimo v register umetnih pesmi, ker so prirejene za moške zборе. Ni jih veliko, vendar bi jih kazalo prav tako zbrati in priobčiti v posebni zbirki slovenskih lovskih pesmi. Škoda, da teh pesmi večina naših aktivnih lovcev ne pozna. Namenjene so le pevskim zborom, ki jih pa le redko stavljaajo na svoje koncertne programe. Nekaj poizkusov formiranja čisto lovskih pevskih zborov je bilo žal le epizodnih. Radio Ljubljana nam je njega dni, ko so bile na programih še oddaje z lovsko tematiko, lovske pesmi kdaj pa kdaj posredo-

val, za kar smo mu lovci še danes hvaležni. Le škoda, da jih že lep čas ne slišimo več.

Večino lovskih pesmi pojo lovci kar tako po fantovsko. Glasove si brž porazdele, če je le nekdo med njimi, ki poje naprej. Navadno ne upoštevajo pri tem osnovnih načel muziciranja (dinamika, ritmika, agogika, dikcija, interpretacija), ker pač pojo sproščeno, ko tako petje ne pozna tihega in občutnega izvajanja. Toda nič zato. Pesem združuje, pesem zblizuje in oplaja človeka z vsem naravnim in lepim.

Sledi vprašanje, kakšno metodologijo bi morali izbrati za uspešen potek akcije. Vsaka lovska družina bi morala poiskati človeka, ki bi mu lahko poverila to delo. Menim, da bi bili najprimernejši prosvetni delavci, muzikologi (učitelji glasbe na osnovnih šolah). Verjetno bi jih bilo treba za to honorirati. Ne gre namreč zgolj za zapisovanje tekstov, gre kajpada tudi za zapisovanje melodije ali »viže«. To delo pa ni enostavno, marveč zahteva visoko strokovnost. Ob današnjih izpopolnjenih komunikacijskih sredstvih ne bo

težko posneti na magnetofonski trak lovskih pesmi, ki jih še znajo zapeti naši starejši lovci. Magnetofon premore sleherna popolna osnovna šola (osemletka). Seveda pa predstavlja posebno trd oreh transkribiranje, tj. prenašanje melodije z magnetofonskega traku na notni papir. To delo zmorejo le glasbeno šolani ljudje, le poiskati in nagraditi jih bo treba.

Organizatorji zbiralne akcije (lovske družine, lovske zveze) bi potem zbrane in zapisane (melodija in tekst) lovske pesmi predložili bodisi uredništvu »Lovca«, bodisi republiški lovski zvezi, ta pa uredniškemu odboru v dokončno obdelavo in redakcijo. Urejen zbrani material bi potem naša republiška lovska zveza prek svojega založniškega sklada dala natisniti in publicirati ali v posebni ediciji ali v posebni prilogi »Lovca«, tako bi na ta način zbrane slovenske lovske pesmi prejel vsak slovenski lovec, razen tega pa tudi slovenski etnološki in glasbeni forumi.

Če bi nam koristna misel uspela, bi izdatno obogatili naše narodopisje, v katerem zavzema lovstvo vsekakor pomembno mesto.

Foto P. Adamič: Zajčje ceste v Prlekiji

Prof. dr. Jože Rant

Kako je pri nas z gojitvijo male divjadi

Zadnje čase se v našem glasilu do-
sti piše in razpravlja o gojitvi ve-
like divjadi. Kaj pa mala divjad,
ki je glavni predmet lova večine
lovcev. Vsak nima možnosti iti na
gamsa, še manj jih ima možnost
upleniti jelena ali divjega peteli-
na, ruševca in podobno. Glavno iz-
življanje naših lovcev je na je-
senskih lovih na malo divjad. Zato
bi morala biti naša glavna skrb
gojiti prepelice, jerebice, fazane
in zajce.

Danes na splošno — ne samo pri
nas, ampak po vsej Evropi —
lovci negodujejo, da mala divjad
propada. Vzrokov propadanja je
dovolj. Naselja se vedno bolj ši-
rijo in zavzemajo vedno večje
komplekse. Ljudje najraje zidajo
stanovanjske hišice ali vikende ob
robu gozdov. Obdelava polj je ve-
dno bolj mehanizirana. Polja po-

stajajo vedno bolj enolična, nastajajo kompleksi monokultur. Ni več različnih poljskih kultur, ki dajejo polju mikavnost in lepoto, divjadi pa pestro hrano, zlasti kritje. Danes veliko uporabljajo v kmetijstvu razna kemična škropiva za uničevanje plevelov in mrčesa, ki so vsa bolj ali manj strupena tudi za divjad. Koliko jerebic, fazanov in zajcev uniči tudi mehanizirana košnja ali žetev! Vse to ima za gojitev divjadi odločilen negativni pomen. Lovci se moramo z veliko vnemo zavzemati, da kar se da, take neugodne razmere izboljšujemo, odpravljamo.

Eden najbolj priljubljenih lovov je lov na zajce, bodisi posamezno ali v manjših skupinah s psom ptičarjem ali pa s skupnimi pogonibrakadami. Zato je naša glavna naloga, skrbeti za čim uspešnejšo

gojitev te ljubke divjadi. Gojitev zajca je odvisna od osnovnega staleža te divjadi v lovišču in od razploda. Navadno lovci cenijo razplod zajca previsoko. Brejost zajke je 6 tednov in ima praviloma na leto po štiri legla. Poprečno zajka povrže letno okoli 9 mladičev. Vprašanje je, koliko mladih zajcev ostane pri življenju in koliko jih dočaka lovno dobo, kolikšen je torej prirastek in s tem tudi, kolikšen naj bo odstrel, da se glavna rodu preveč ne zmanjša. Važno je razmerje med starimi in mladimi zajci v revirju. Težave so, kako ugotoviti razmerje med mladimi in starimi zajci v lovni dobi, ko so zajci iz prvega letnega legla že dorasli. Dognано je, da prideta po končanem lovu v jeseni poprečno na dva stara zajca dva mlada. V neugodnih pogojih je prirastek zajcev večkrat komaj zaznaven. Ugodnih razmerah v lovni dobi odpade na mlade zajce tudi dve tretjini plena. Važno je popraviti staro

mnenje lovcev, da je prvo leglo odločilno za število zajcev v tistem letu, ker da je že prvo leglo v jeseni plodno. Če zajame prvo leglo neugodno vreme, mraz in mokrota, se v veliki meri mladi zajci prehladijo in poginejo. Tudi je zelo dvomljivo, da bi zajke prvih legel imele že v jeseni mlade, ker normalno prve zajke ne dosežejo plodnosti, če pa jo, je ta zelo majhna in zarod slaboten. Iz poskusov so ugotovili, da so najboljša legla od aprila do junija. Dognano je, da ob prvi paritvi najdemo v jajčnikih zajke po eno, kvečjemu dva jajčka, medtem ko v toplih mesecih poprečno tudi po štiri in več jajčec, torej toliko embrijev. Poprečno najdemo pri brejih zajkah v februarju 1,4, v marcu 2,4, v aprilu 3,2 in v maju 3,8 embrijev. V naslednjih mesecih pa upade njih število na 2,5. Torej je najboljša nosnost od aprila do junija (referat prof. dr. W. Rieck, Hann. Münden, Die Pirsch 26/68). Zelo velik del prirastka upade zaradi slabih vremenskih razmer, ko se marca deževje meša s snegom. Zaradi mraza in vlage se mladi zajčki prehlade ter v veliki meri poginejo.

Zajcem pretijo mnogi zatiralci in nezgode. Zlasti spomladi, ko se začinja zgodnja strojna košnja. Te velike izgube je treba sleherno leto upoštevati pri določanju odstrela. Koristno je pred vsako lovno sezono vsaj približno dognati, koliko zajcev je v revirju. Priporočljivo je, da pred začetkom lovov preiščemo del revirja z dobrim lovskim psom ptičarjem, da približno doženemo, kolikšen je stalež zajcev in po tem določimo višino odstrela, da ne bi preveč trpel osnovni stalež.

Če želimo dober stalež zajcev v lovišču, je treba zajce gojiti. Gojitev naj obsega:

1. Dandanes se zelo prakticira, da spuščamo v lovišče tuje zajce. Poskusi pa so pokazali, da s tem ni kaj prida uspeha. Zajcev ni do-

sti več v lovišču in tudi na teži ne pridobijo. Splošnega vidnega uspeha nikjer ni opaziti. Stalež zajcev v lovišču se nekako sam regulira, če so življenjski pogoji ugodni. Izpuščeni zajci, pripeljani od drugod, se raztepejo na vse strani ne samo po lovišču, kjer so bili izpuščeni, ampak jih najdemo pogosto daleč naokrog v sosednjih loviščih. Opazno je tudi, da je pogin izpuščenih zajcev večji. Osebnost se s temi mnenji v veliki meri strinjam. Imam namreč priložnost opazovati revirje, kjer se lastniki zelo trudijo za izboljšanje zajčjega staleža in dovažajo redno novo kri, pa po več ko 30-letnem opazovanju nisem zasledil nikjer kakšnega vidnega uspeha. Zakaj? Do sedaj smo to delikatno nalogo v glavnem opravljali nepravilno. Nismo imeli pravega sistema. Nekateri družine so vlagale zajce, sosednje pa ne. Vlagale so jih majhno število po 10—20, kvečjemu po 30. Ti zajci so se razkropili po sosednjih revirjih in loviščih, veliko pa jih je tudi poginilo. Družina, ki je spustila zajce, je navadno za tisto leto odredila prepoved odstrela te divjadi, sosednje družine se pa za tak ukrep niso zmenile. Dogodilo se je celo, da je sosednja družina, ki tisto leto ni spustila zajcev, napravila prvi lov na to divjad prav ob meji. Taka gojitev ne more prinesiti ugodnih rezultatov in je vsak trud in vsaka finančna žrtev zaman.

Ako naj bo spustitev zajcev uspešna, je brezpogojno potrebno:

a) zajeti večji rajon — bazen, več družin skupaj, ki teritorialno spadajo v eno terensko celoto;

b) družine morajo brezpogojno vložiti zajce v večjem številu, vsaj po 50 ali več hkrati;

c) zaščita zajcev mora trajati najmanj dve leti, to je dve jeseni;

č) odstrel naj se vsako leto določi ob začetku lova; v glavnem se ne sme načeti osnovni stalež; vedeti moramo tudi, da Slovenija ni idealna dežela za gojitev zajcev.

2. Zelo dober uspeh imamo tam, kjer je zajec v določenem delu lovišča vsaj eno lovsko leto zaščiten. V tem času imajo zajke v dveh pomladih legla in zajci eno leto mir. Najbolje je, da razdelimo lovišče na revirje in je vsako leto en revir rezervat. Lov na zajca v lovišču je torej nekako kolo-barjenje.

3. Nujno je, da ob košnji lovci sodelujejo s kmetovalci. Svetujem, da tik pred košnjo preiščemo seno-žet, travnik ipd. s šolanim psom ptičarjem, najdena gnezda perjadi markiramo, mlade zajčke in srnice pa odnesemo na varno.

4. Za uspešno gojitev male divjadi je treba skozi vse leto preganjati ujede, roparice in druge škodljivce. Posebno je priporočljiv lov z uharico, kar nudi poleg lovskih koristi tudi lovski užitek, zlasti spomladi in jeseni. Tudi lovljenje

Foto J. Cop: Zajčje krmišče na Sorškem polju

ujed s pastmi je zlasti v zimskem času priporočljivo. Za uničevanje vran, srak in šoj je spomladi v aprilu priporočljivo polaganje s fosforno emulzijo zastrupljenih kurjih jajc.

5. Za gojitev male divjadi je zelo važno, da osnujemo v lovišču varovalno grmovje (remize), predvsem tam, kjer so veliki kompleksi monokultur, npr. na Mengeškem, Vodiškem in Sorškem polju. Zdi se mi, da je to pri nas precej zanemarjeno in da le malo lovskih družin posveča temu vprašanju večjo pažnjo. Danes stremijo kmetijska posestva za čim večjimi kompleksi čistih kultur, ki ne dajejo mali divjadi nobene zaščite. Drugje po svetu zasajajo na takih površinah manjše komplekse nizkega grmovja, zelišč in visoke trave, ki nudijo mali divjadi zaščito in varnost v času poleganja oziroma valjenja. V teh remizah je divjad varna pred roparicami in kosilnicami. Lovska zveza Slovenije naj bi pri lovskih družinah vzbudila za remize več zanimanja. Tudi bi bilo priporočati, da lovske družine vzamejo v zakup obrobne njive in jih zasadijo s primernimi zelišči, ki nudijo divjadi varstvo in, kar je glavno, v zimskem času prehrano, npr. topinambur, razni ohrovti itd. Agrokombinatom moramo predočiti, da je mala divjad kmetijstvu zelo koristna, saj se prepelece, jerebice in fazani hranijo v splošnem s semeni plevelov in z raznim mrčesom.

6. Zelo važen gojitveni moment za malo divjad je nje oskrba v zimskem času. Pri tem velja posebna skrb jerebicam in fazanom kakor tudi zajcu, kajti tudi ta je v zimskem času večkrat lačen. Sadjarjem nujno priporočam, da pozno v jeseni odžagajo neprimerne veje na sadnem drevju in jih puste raztresene po sadovnjakih. Spomladi nazorno vidimo, kaj je napravil zajec. Po tleh ležeče veje bodo povsem oglodane in ob vejah bodo kupi iztrebkov. Na ta način

zavarujemo tudi drevje pred zajcem, ki se raje loti vej na tleh kakor stoječih pokončnih drevesc. Dobro je tudi, da odložimo v bližino sadovnjakov kak snop sena ali detelje in kakšno korenje (po možnosti pod streho v kozolcu ipd.). Sploh pa je treba začeti z zimskim krmljenjem zajcev v krmiščih.

O gojitvi pernate divjadi same ne bom razpravljaj, saj nam je to že splošno znano iz navodil v našem listu. Glavno pri gojitvi jerebic in fazanov je skrb zanje v zimskem času, ko trpe lakoto. Danes naše lovske družine hvalevredno zelo pridno zalagajo krmišča s hrano. Nekatere družine poskrbe v začetku vsake zime tudi za odlov jerebic in fazanov. To je posebno priporočljivo tam, kjer imajo družine primerna prezimovališča. V zimskem času, če pade veliko snega, je nujno, da lovci napravijo gazi po revirju. Najbolje napravimo gazi, da s traktorjem ali konjem vlečemo majhen plug ali hlod. Čim več takih gazijev je v revirju, tem bolje. Gazi ne pridejo prav samo srnjadi, temveč tudi zajcu. Mokro vreme spomladi za legla jerebic in fazanov ni tako pogubonosno kakor za legla zajcev. Deževni in hladni dnevi od konca junija do srede julija so veliko bolj škodljivi, kajti v tem času se kebčki, stari do tri tedne, lahko prehlade in poginejo. V tem času namreč še ne morejo razvijati dovolj lastne telesne toplote ter so zato zelo občutljivi za toplotne spremembe in tudi poginejo. Razmnoževanje jerebic je zelo različno. Poprečen prirastek je od 8,5 do 1,5 mladih jerebic. V neugodnih vremenskih razmerah število jerebic do pričetka lova pogosto upade za polovico in je seveda ob tem stanju kaj malo računati na večji odstrel, če hočemo naslednje leto imeti zadostno velik stalež. Življenjska doba jerebice je zelo kratka, veliko jih pade že prvo leto, preostali del

pa naslednje. Tri leta stare jerebice so že redkost.

S tem sestavkom sem želel le, da bi se naše lovske družine v bodoče temeljiteje bavile z gojitvijo male divjadi, to iz dveh ozirov: prvič, zlasti stalež zajcev in jerebic je — podobno kakor po vsej Evropi — tudi pri nas čedalje manjši; drugič, mali lov nam v jeseni nudi obilo lovskega užitka le, če je v lovišču dovolj male divjadi.

Ančka Salmič

Kdo je kriv

*Baše si nahrbtnik Janko:
s kruhom kos gnjati,
pa trebušasto zelenko,
ker brez nje korajže ni.*

*Ko se že na lov odpravi,
posebej ženki naroči:
»S sokom me zvečer ne gnjavi,
ker bo zajec v ponvici.«*

*Žena čaka, ves dan čaka,
Janka od nikoder ni.
Pa le skuha lonec soka,
up na zajca ji splahni.*

*V mraku je domov priklapal,
jeza z njega kar puhti:
»Kakor žoga v zrak bi skakal,
ti prekleta smola ti!*

*Ko pred psom zagledam zajca,
videl vštric sem teči dva.
Kam naj merim, nisem vedel,
pa zbežala sta oba ...«*

*Smeje se mu, smeje ženka:
»Močnik jest zdaj pojdiva!
Veš, to kriva je zelenka,
preveč sta se poljubljala ...«*

Foto T. Križnar: Po pozdravu in prijetnem klepetu smo odrinili...

Vojko Podgornik

Na prašiče

Dobro prijateljstvo je sila pomembna reč, zlasti pri lovu. Vrsto let že lovim v slavonskih loviščih. Med tamkajšnjimi lovci sem našel tovarištvo, ki je toplo in pristno. Zato se razveselim vsakokrat, ko me povabijo na lov, kajti bogastvo lovišča je enako bogastvu tovarištva, zdravega humorja in smeha, ki ga užijem vsakokrat, ko sem med slavonskimi prijatelji.

Tudi lanskega januarja je prišlo vabilo na tridnevni lov na prašiče in jelenjad.

Medtem, ko je avtomobil požiral kilometre, sem premišljal o užitkih lova, ki me čakajo in tudi o tem, kako dolgo bom še z veseljem lahko pričakoval takšna vabila, saj se navadnemu državljanu naše lepe domovine vrata k lovu na jelenjad in veliko divjad sploh vedno bolj zapirajo. Z grenkim prikusom se mi motajo misli o tem. Svetovno znana lovišča ob Savi danes ne premorejo več zrelega kapitalnega jelena, kljub temu, da nudi zasnova in biotop za to vse pogoje. Bore malo smo storili za zaščito te kraljevske divjadi. Še bližnja preteklost priča o strelcih (mnogi niti lovci niso bili), ki so zbirali najmočnejše jelenje trofeje, ne da bi se vprašali, ali je odstrel

gojitveno upravičen ali ne. Ti strelci, načelno zastojkarji, se niso zadovoljili z eno ali dvema kapitalnima trofejama, temveč lahko pokažejo vsak svojo zbirko močnih trofej. In teh strelcev ni bilo malo. Za njimi je prišla reforma in postavila podjetja, ki upravljajo z jelenjimi lovišči v nezavidljiv položaj. Odškodninski zahtevki za škodo, ki jih povzročča jelenjad, so narasli zlasti tam, kjer so zemljišča prevzeli v upravljanje kmetijski kombinati. Le-ti imajo škodo, povzročeno od divjadi, kot pojav, iz katerega je treba čimveč izvleči; spričo strokovnih služb jim to tudi ni težko. Seveda je ob takšnem prosvetljenjstvu tudi zasebni kmetovalec pričel pristavljati lonec.

Da bi podjetja pokrivala te obremenitve, ki jih povzročča lovstvo, so se vrgla v lovski turizem ter dala za odstrel vse, kar je bilo dobrega. Na ta način je šla celotna glavnica rakom žvižgat, saj ni nihče vprašal, koliko let je jelen star, temveč samo, kaj ima na glavi. Tako so v nekaterih slavonskih loviščih padli še redki zreli kapitalni jeleni in veliko število bodočih kapitalcev. Kako sedaj naprej? Škode so še vedno, močnih jelenov, ki jih turisti zahtevajo, ni ali pa

zelo malo. No, naslednji ukrep je zmanjšanje staleža, zlasti košut. Seveda tudi tukaj ni govora o gojitvenem odstrelu, temveč o reducijskem. Kot naslednja faza »rešitve tega problema« je izročitev lovišč z jelenjadjo lovskim družinam. Jasno, da lovske družine ne mislijo plačevati škod, kar bi v tem primeru odpadlo na bivše upravitelje, temveč bodo z reducirale jelenjad na minimum. To pa pomeni uničenje staležev jelenjadi na velikih področjih. Mar ni tak mačehovski odnos do te divjadi prava nacionalna sramota? Gledati v jelenjadi zgolj bogastvo, čigar eksploatacija mora biti rentabilna, je negiranje kulturnih in narodnih vrednot, ki predstavljajo pomembno narodno bogastvo. Častna izjema je Belje, kjer jelenjadi posvečajo dovolj pozornosti. To pa jim omogočajo ugodni materialni in drugi pogoji. Če ne bi bilo teh, je pa tudi vprašanje, kako bi bilo s tem, verjetno najboljšim jelenjim loviščem na svetu.

Med takšnimi razglabljanji sem srečno priropotal na gozdno upravo v Okučane. Po pozdravu in prijetnem klepetu smo odrinili, gostje in gostitelji, vsi skupaj po sveže zasneženi cesti proti lovski koči Ivanovac, med hribovjem Psunja. S spanjem je bilo slabo, saj so zadnji šele v zgodnjih jutranjih urah iskali svoja ležišča. Zlasti prijatelj Vili je bil zgled vztrajno-

sti; s korajžnim uničevanjem plemenite kapljice je dokazal svojo pripadnost ožji štajerski domovini. Kajpada je zjutraj gledal kot riba na suhem in zvest načelu, da se klin s klinom izbija, je zdravil mačka z istim zdravilom, zavoljo katerega je zbolel. Ob sedmih smo se trdne morale in mehkih kolen zbrali pred lovsko kočo, tako da so nekateri rade volje sprejeli ponudene jim konje. Imenitno se je predstavil kot jahač zlasti Rado, šef pohorskega gojitvenega lovišča, ki ga njegovi lovci v blagovzvenem pohorskem narečju kličejo za »šejfa«. Oblečen huje kot eskim je potreboval pomoč trojice, da je zajezdil čistokrvnega bosančka, ki ga izpod strumnega jezdeca skoraj ni bilo videti. Snega je bilo mnogo, sledov malo, uspeha nič. V prvem pogonu so bili sicer prašiči, toda ti so jo mahnili med gonjači nazaj. Pametni ščetinarji! Zvečer po lovu je bila repriza prvega večera, toda tokrat že pretkana s »strokovnimi« prepiri o balistiki. In po starem reku, da vsak cigan svojega konja hvali, je sleherni prisegal na svojo puško, ki da je najzanesljivejša, najtočnejša. Celotisti, ki mu je krogla šla z vratom tulca vred v ustje risane cevi, je ves razgret zatrjeval, da je to odlična prednost puške, ker se krogla v zraku obrne in počez postavljena bolj rani kot tista, ki gre s konico naprej. Drugi lovec-gonjač je zatrjeval, da njegov »duplon« na 150m z idealno »durhira« prasca. Takšnih »resnih« in drugih manj resnih razlag je bilo na koše. Ko smo do neke mere osvetlili vprašanja okrog balistike, se je pogovor obrnil nazaj na lovske doživljaje, pri čemer so prihajale na dan razne nerodnosti vseh nas na prejšnjih lovih. Vsak se je branil na vse mogoče in nemogoče načine, v dokajšnjo zabavo vseh ostalih. Šef lovstva, inž. Marmar, ki mu je šegava beseda tekla kot po loju, je teden dni prej uplenil dobrega merjasca, resda s petimi streli, vendar mu je uple-

njeni merjasec dal krepko podlago, da se je skopal na druge in smeha ni bilo ne konca ne kraja.

Drugo jutro nas je pričakalo z vedrim nebom, vetrom in mrazom, ki je grizel do kosti. Skoraj dve uri je trajalo, da smo prišli na stojišča. Na samem grebenu v starem bukovem sestoju sem stal. Veter je nosil oblake suhega snega in po uri nepremičnega vztrajanja sem bil premražen, da bi padel kot ploh, če bi me kdo s prstom dregnil. Želel sem si samo še, da bi se pogon čimprej končal in precej vseeno mi je bilo, ali bo prišlo kaj ali nič. Po uri in pol sem zaslišal gonjače in hvalil sem že vse lovske svetnike, da bo moje trpljenje končno pri kraju, ko se čez rob na kakih sto korakov porineta dve temni gmoti. Seveda sem koj postal bolj bister. Prašiča sta plužila sneg naravnost name. Skrajno neugoden veter, ki je pihal od mene k njima, pa ju je ustavil, da sta pričela z visoko dvignjenima rilcema preizkušati zrak. Medtem sem že naprožil puško in skušal ujeti čelo prvega v križ. Spričo polzmrznjenega stanja, v katerem sem se nahajal, pa mi na noben način ni uspelo. Odločil sem se počakati, da mi morda kateri od obeh pokaže pleče. Med čakanjem so mi prsti do kraja omrznili in ko sta se prašiča res obrnila ter jo mahnili levo pod menoj, sem namesto v prašičje pleče zadel v bukev, da so se treske vsule naokrog. Prašiča sta se spustila v skok. V daljnogled sem lovil drugega, kar pa zavoljo gostega bukova ni bilo lahko. V primernem trenutku sem streljal drugič. Prašič je strel nakazal. Vendar sta jo oba ščetinarja z nezmanjšano hitrostjo ubirala naprej. Tudi soseda sta oddala nekaj strellov. Ko je prispel pogon, sem odšel na nastrel, na katerem sem našel kri levo in desno od tira. Krenil sem po njem in ugotovil, da se je sled ranjenega prašiča ločil od zdravega in vodil po hribu navzdol. Medtem je prišel vodja

pogona ter me obvestil, da so poslali za prašičem lovca s krvosledcem. Kakor so mi kasneje povedali, so 90 kg težkega merjasca odpemili na gozdno upravo. Tudi prvi prašič, enako težka svinja, se je preselil k svojim prednikom, ko je prišel lovcu pred cev na nekaj metrov.

Prijatelj Stane, ki je bil moj desni sosed na stojišču, je opazoval trop košut in kapitalnega merjasca, ki so mirno pustili gonjače, da so jih obšli in nato počasi odšli nazaj. Košute spredaj, za njimi pa merjasec.

Naslednji pogoni so bili neuspešni, le nekaj jelenov je prišlo na stojišča ter se tam obiralo, ko da bi se jim ne hotelo po snegu naprej. Kajpada sem bil zvečer jaz tista kost, ki so jo vsi udeleženci lova krepko glodali. Tudi težko ranjena bukev jim je prišla prav. Občinski gozdarski inšpektor me je celo vprašal, če imam sečno dovoljenje. Modro sem molčal in si mislil, da je pred nami še en dan lova; ni vrag, da še drugim ne bi prišlo kaj pred cev.

Splošna utrujenost po dvodnevnih lovskih naporih je kmalu sprevrgla pogovor na resnejši tir. Pripovedovanje tovarišev, ki so odgovorni za lovstvo v teh prelepih slavonskih predelih, je bilo nadvse zanimivo. Gozdno gospodarstvo, ki upravlja s prvovrstnimi lovišči velike in male divjadi, je vložilo veliko sredstev in truda v izgradnjo moderne fazanerije, hoteč izkoristiti biotop prvega bonitetnega razreda za fazanje lovišče, ki bi z visoko rentabilnostjo lovskega turizma krilo vsaj del deficita, ki ga povzroča velika divjad, predvsem jelenjad. Iz Češkoslovaške so nabavili za drag denar 1500 zajcev ter jih spustili na čistem poljskem področju. Vložili so tudi 10 000 fazanov. Toda namesto dohodka je nastala čista zguba, saj so v naslednjem letu odstrelili komaj 1000 fazanov ter približno 300 zajcev. Razlag za takšno sta-

nje je bilo več. Divjad štejejo prebivalci tega področja očitno za nobenega last in lovijo vseprek in na vse mogoče in nemogoče načine. Pravne zaščite skorajda ni. Divji lov cvete, da ne more bolj. Znan je primer, ko je lovski čuvaj naletel v času predlanskega roba na skupino dvanajstih divjih lovcev, ki so lovili pri belem dnevu. Čeprav je poznal nekatere med njimi, jih ni prijavil, ker so mu krvavo zagrozili in grožnjo podkrepili z nekaj vročimi klofutami. Da je splošno stanje takšno, je javna tajnost, toda vsi naporu gozdnega gospodarstva pri odgovornih službah niso imeli odziva. Nadaljnji vzrok je nesporazumno veliko roparic, od divje mačke preko lisice do ujed vseh vrst. Pokončevanje roparic s strani uprave lovišča je neuspešno, ker je lovišče obkroženo z lovišči lovskih družin, katerih članom je škoda naboja za roparico, kaj šele, da bi škodljivce načrtno uničevali. Naravnost neverjeten je odnos kmetijskih gospodarstev do divjadi. V navadi je strupljenje poljskih miši z zastrupljeno pšenico. To trošijo, ne v mišje luknje, temveč kar vseprek. Posledica so množični pogini, zlasti fazanov. Uprava lovišča je seveda v škripcih. Če zahteva odškodnino, sproži plaz zahtevkov s strani kmetijskih organizacij za storjene in nestorjene škode po divjadi.

Ob takšnem stanju nehote pomisli na Češko, kjer je lovstvo z zakonom usklajeno s kmetijstvom in gozdarstvom ter dosega izredne rezultate.

Jutro tretjega dne je vstalo v vsem sijaju modrega neba in na snegu iskrečih se sončnih žarkov. Zaradi izkušnje prejšnjega dne sem se krepkeje oblekel. Po enourni zložni hoji smo prispeli do stojišč. Dobil sem prvo, desno stojišče, z imenitnim razgledom na bližnje grebene. Pobočja so bila porasla z mlado bukovino, ki je bila ponekod gosta kot krtača. Na soncu je

bilo prijetno in hitro mi je mineval čas, ko zagledam trop košut, ki je prešel greben pred menoj. V tropu je bilo dokaj telet in nemogoče je bilo ugotoviti, katera košuta je bila brez naraščaja. Prav tako ni bilo mogoče določiti spola telet. Strel skozi veje bi bil tudi nezanesljiv, ker je bil trop, ko je obstal in oprezal nazaj, preveč nemiren. Zadovoljil sem se z opazovanjem. Zanimivo je bilo gledati košute, kako so krožile z grebena na greben, ker so čutile strelce na stojiščih. Šele, ko so prišli lovci, ki so pritiskali, v neposredno bližino tropa, se je ta med strelci umaknil skozi najgostejšo bukovino. Padlo je sedem strelcov. Na zbornem mestu sta ležala košuta in tele.

Naslednji pogon je zajel pobočje, zaraslo z mlado bukovino, ki jo je sekala le ozka pot. Na njej je lovovodja razvrstil strelce. Že smo slišali lovce, ki so pritiskali, ko je vzdolž stojišč pritekel mlad jelen, nadobuden šesterak s topimi konicami. Kdo bi še mislil na prašiče, saj so bili lovci že tako blizu, da smo slišali njihove korake v hreščecem snegu. In vendar se je nenadoma zaslišal ropot, hreščanje in lomljenje grmovja, takoj zatem pa sem ugledal tri prašiče, ki so tekli po hribu navzdol ter prečkali pot med Vilijem in menoj, ne da bi mogla streljati, ker sva stala drug drugemu nasproti. Sreča mi je bila naklonjena, da sem imel levo navzdol odprto kak meter široko, manj zaraščeno odprtino, kjer sem lovil v daljnogled prašiče, ki so skakali s poti. Prvega sem zamudil, drugega sem streljal v skoku, in ko je padel, se je pričel valjati po hrbtu. Medtem je Vili streljal po enem od preostalih dveh prašičev ter odbil — bukvi vrh. Del krogle je švisnil za menoj, da sem nehote ukrivil hrbet. Tudi moj drugi strel, ki sem ga oddal za enim od bežečih prašičev, ni imel boljšega učinka. Ranjeni prašič se je še vedno preme-

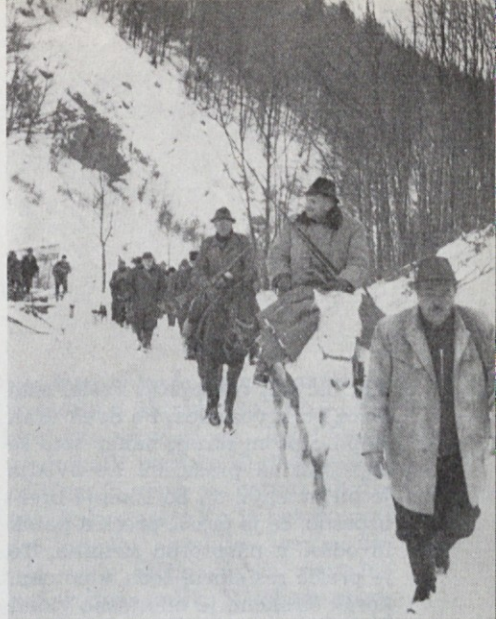

Foto V. Podgornik: *Imenitno se je predstavil kot jahač zlasti Rado ...*

taval, zato sem zaklical Viliju, naj ne strelja več ter stopil navzdol, da prašiča umirim. Medtem pa se je ta pobral in izginil po hribu navzdol. Na nastrelu je bilo malo krvi, v tiru pa le tu in tam kaplja precej redke in vodene krvi, ki ni

Foto V. Podgornik: *... po sledu, ki je vodil strmo navzgor ...*

bila nič kaj obetajoča. Poslal sem lovca po krvosledca. Po dveh urah je bil s psom nazaj, nakar smo se odpravili za prašičem. Lovovodja je bil mnenja, da bo iskanje brezuspešno, če je prašič prečkal potok in odšel v nasprotno strmino. To je prašič res storil, toda v potoku, korak širokem, je bilo jasno videti v globljem snegu, da je močnejše ranjen in na grmovju je pes nakazal kos črev. Ker je bila ura že dve popoldan, sem krepko stopil po sledu, ki je vodil strmo navzgor. Krvni sled je bil vedno močnejši. Nerazumljivo pa mi je bilo, da je prašič rinil navzgor. Prav pod grabenom je krenil desno ter prečkal grapo, venomer krvaveč in išoč najpogosteje zaraščene površine. Ker se je popoldan nagibal, sem hitel, da je lovcu pohajala sapa, čeprav je hodil po moji gazi. Venomer me je prepričeval, naj spustiva psa, da bo ustavljal prašiča. Šele, ko sem povzdignil glas, je prenehal s takšnimi predlogi. Uro in pol vztrajne hoje je bilo že za nami, ko se je sled prevesila navzdol ter naju vodila po nemogočih ovinkih in serpentinah v potoček, kjer se je sled izgubil. Sodil sem, da je šel prašič po potoku navzdol. In res, kaj kmalu sem našel kri na robovih snega, ki je segal v potok. Toda potoček se je po nekaj sto metrih izlival v večji, nekaj metrov širok potok, ki teče proti vasi. Zopet sem zaupal v srečo, katere imena sicer lovci nimamo v svojem slovarju, in sledil potoku navzdol. Vsaj dva kilometra ni bilo najti nobenega sledu, niti v potoku niti ob straneh. Že so me obhajali dvomi, ko sem v potoku na kamnu z belo sneženo kapo zagledal kri. Sedaj sem samo še pazil, da ne spregledam sledu iz potoka. In po treh urah trde hoje po sledu, ki je kazala, da prašič ni niti legel niti obstal, sem zagledal sled iz potoka, ki je vodil v gosto trnovo grmovje. Kar zdelo se mi je, da bo prašič v tem grmovju, saj je izgubil že toliko kr-

vi, da sem že ugibal, od kod jo jemlje. In res, brž ko sva z lovcem prekoračila potok, je prašič skočil iz grmovja in jo ubral v hrib. Lovec je spustil psa, ki je kmalu dohitel prašiča in ga ustavil. Počakal sem, da se mi je prašič dobro postavil in streljal sem v vrat. Obležal je v ognju. Bila je približno 90 kg težka svinja. Vstrelno rano prvega strela sem našel v plečih nekoliko zadaj. In ker je krogla šla počez, je pljuča le oplazila in za seboj skozi izstrelno rano potegnila kepo črevesja. V srce se mi je prikradlo občudovanje žilavosti in sile te viteške divjadi. Tudi vest se mi je oglasila, saj je prav ščetinar tista divjad, na katero je odanih največ tveganih strellov, kot je bil žal tudi moj. Končno pa je le zmagal občutek zadovoljstva nad uspešno opravljenim delom po sledu in zadoščenje, da je divjad rešena muk. Bil sem od grmovja opraskan in od znoja premočen, da se je dvigala para iz mene kakor iz kupa svežega gnoja. Jaz z zeleno vejico za klobukom, pes pa na ovratniku smo koračili proti koči, kamor smo prispeli po dobri uri.

Vsa lovska družčina je bila že za mizo v obednici. Kakor so bili oni

radovedni, če sem dobil prašiča, tako sem bil jaz radoveden, kaj je pomenilo skoraj dvajset strellov, ki sem jih slišal medtem, ko sem sledil prašiča. Povedali so mi, da so streljali na košute, katerih velik trop je prišel na stojišča. Uplenjeni sta bili dve živali, tri pa so ranjene zbežale. Tako je s temi pritiski na jelenjad! Žolč se mi hoče izliti ob spominu na zloglasno pravdo o jelenju v našem glasilu, v kateri so nekateri na vse mogoče načine zagovarjali upravičenost takšnega načina lova. Naj priпомnim le to, da so bili pritiski na opisanem lovu dobro organizirani in da so tropi košut prihajali umirjeno pred stojišča, na katerih so bili dobri strelci, ki letno odstrele večje število jelenjadi. Zato je trditev, da je pritisk ali celo pogon na to občutljivo divjad lovsko pravičen, dokaz precejšnjega pomanjkanja prave lovske miselnosti.

Po večerji je sledilo slovo, ki je bilo prepleteno z obojestransko željo po zopetnem svidenju. Vožnja proti domu bi bila zelo trpka, saj sem bil nadvse utrujen, če mi prijatelj Vili ne bi drugoval s svojim večno nemirnim jezikom ter me sproti budil iz dremeža.

Foto P. Adamič: Slab strel

Peter Dobrila — ilustriral Saša Dobrila

Blažev Martin

XII.

Ko je z dreves odpadalo orumenelo listje in so bili pospravljene poljski pridelki, je Martin začel vabiti lovske goste iz trga in celo iz mesta. Tako je jeseni v zgodnjih nedeljskih jutrih na Blaževem dvorišču kar vrvelo. Pod lipo so se zbrali fantiči, ki so se ponujali za plašce.* Prednost so seveda imeli iz domače vasi. Vsak plašec je imel palico, če so lovili po gmajnah, kadar pa je bil lov v Lepi gori, Razgledniku ali Bukovniku, jim je lovec Kavre razdelil še ropotulje in klopotce. Ropotulja je bila iz pedi široke, dve pedi dolge in do dva prsta debele deske iz trdega lesa. Na vrhnjem koncu je imela luknjo za prijem, na obeh širokih straneh pa so bile na verižicah obešene lesene kroglice, ki so pri stresanju ropotale. Klopotci, ki niso delali nič manjšega trušča, so bili prav takšni kot tisti, s katerimi so »strašili boga« na velikonočni teden.

Lovski gostje so se zbirali v hiši. Če so nameravali loviti po gmajni, je Kavre določil na vsakega strelca po dva gonjača, po tri pa, če so lovili v Lepi gori, Razgledniku ali Bukovniku.

Kadar je bilo suho vreme in je pihala burja, je Kavre kot vodja lovov odredil pogon po gmajnah in sicer v obliki gabelj. Lovci — strelci so se na gmajni razvrstili v ravno vrsto do osemdeset korakov vsaksebi, kakih dvajset korakov za njimi pa prav tako plašci, le da je bila njihova vrsta toliko

premahnjena, da je vsak gonjač izpopolnil praznino med dvema lovcema. Po dva strelca sta drug za drugim zapirala ob desnem in levem boku; če pa jih je bilo dovolj, so nekateri zaprli še hrbet pogona.

Strelci v prvi vrsti so smeli streljati samo na divjad, ki je bežala naprej, bočni strelci samo tisto, ki je bežala ali izstopala na bočni strani, strelci, ki so krili hrbet pohoda, pa le divjad, ki je ušla nazaj. Vsi pa so smeli streljati le navzven.

Ko so bile »grablje« postavljene, je Kavre s trobko naznanil začetek in pohod se je začel. Gonjači so udarjali s palicami po brinovih grmih in predse metali tudi kam-

ne. Kadar se je dvignil zajec, so opozorili s klicem: očo, očo — naprej, očo nazaj, desno, levo! Če pa so dvignili pernato divjad, so klicali: senja, senja — naprej, ali desno, levo, nazaj! Ko je bežeča divjad prebila »grablje«, se je nanjo vsula ploha svinca, navadno kar iz dveh pušk. V takem pogonu je bila večkrat tudi lisica, ki se je pa — zaradi hrupa plašcev — najraje potuhnila, da so šle »grablje« čeznjo in mimo, ter jo je potem na jezo strelcev pobrisala na varno. Takrat se je vodja lova Kavre posebno razjezil, zmerjal plašce in grozil, da jim bo odtegnil od zaslužka, ki je za celodnevno plašenje obstajal iz ene desetice v gotovini in četrt hlebca domačega belega kruha.

Okrog poldne so navadno lov prekinili in v zatišju kake dolinice pospravili kosilo, ki so ga skuhale najete ženske. Med obedom je seveda krožila »cilka« z žlahtnim istrijancem. Po obedu so si lovci privoščili še malo zabave: streljali so v prazne steklenice ali pa v stare ponošene klobuke plašcev, ki so jih prinesli nalašč s seboj, da

Ko je bežeča divjad prebila »grablje«, se je nanjo vsula ploha svinca...

* Plašec = gonjač

so jih metali v zrak. Za odškodnino je padla plaščem v dlani marsikaka desetica. Posebna zabava pa jim je bila, če so kakemu strelcu mogli podtakniti naboj s pepelom, da se je ob poku strahotno pokadilo. Tedaj je bilo smeha dovolj, posebno pa je užival Martin.

Ob lepih jesenskih dnevih, ko je od morja vel čez Kras južnak, je Martin prirejal lovske pogone v gozdovih Lepe gore in Razglednika. Tedaj so strelci žrebali za stojišča, plašci pa so z ropotuljami pognali z druge strani. Po kratkem opoldanskem premoru so se lovci vrnili tja, kjer so dopoldne nehali in pogon se je ponovil v nasprotni smeri.

Po končanih lovih je bil Martin tako razvnet, da je večji del lovine podaril gostom. Zato so se njegovim vabilom na lov vedno radi odzivali ter ga na vse pretege hvallili.

Med tednom ali ob nekaterih praznikih, ki jih je Martin rezerviral zase, se je z Mihom in Kavretom ter s svojim novim psom, ki mu je v spomin na Blaževega ptičarja dal ime Črt, podil za kotornami ali pa zalezoval jate skalnih golobov, ki so včasih šteje tudi po več kakor tisoč ptic.

Po Kavretovem nasvetu je Martin nabavil še veliko uharico in ob jesenski selitvi ptic presedel cele dneve v utici na obronku gozda ter streljal po ujedah, vranah in šojah.

Ko se je približala zima in je zapadel sneg, sta Martin in Miha nastavljala pasti lisicam, divjim mačkam in kunam, lovec Kavre pa tudi strup.

Tako se je končalo prvo leto Martinovega »gospodarjenja« na Blaževini. Izdatki mladega, brezskrbnega gospodarja so bili večji kakor dohodki.

Mihevčeva Cilka, s katero se je Martin skrivaj sestajal, je bila edina, ki je fanta svarila in rotila,

naj preneha s svojim početjem. Skrbelo jo je, da ne bi zapravlil lepega posestva. Martin pa se je Cilkinim nasvetom vselej le nasmehnil, jo objel in med poljubi potolažil, češ da bo že vse prav uredil. Cilka sicer ni natančno vedela, v kakšnem razmerju sta si Martin

in hlapec Tone, slutila pa je. Na tihem si je želela, da bi se čimprej primožila na Blaževino in tam napravila red, toda Martin se ni mogel odtrgati od brezskrbnega življenja. Odlašal je z odločilno besedo in tolažil dekle, da se pač nikamor ne mudi.

(Pride konec)

Po lovskem svetu

Ing. Anton Simonič

IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi

(Nadaljevanje)

Referati plenarnega zasedanja IX. mednarodnega kongresa lovskih znanstvenikov so predvsem poudarili glavna spoznanja, na katerih naj bi temeljilo sodobno lovsko gospodarjenje.

Tesna odvisnost divjadi od njevega živega in neživega okolja je gotovo eno najpomembnejših med temi spoznanji. Iz vseh referatov je mogoče jasno razbrati ugotovitve, da je obravnavanje divjadi ne upošteva okolja, v katerem živi, popolnoma nemogoče. Do nedavna smo pod okoljem pojmovali le žive in nežive činitele poleg same vrste divjadi, na primer hrano, skrivališča, druge živalske vrste, ki so lahko kakorkoli vplivali na določeno vrsto divjadi. Na IX. kongresu pa je bilo posebej poudarjeno spoznanje, da je z ozirom na posamezen primer določene vrste divjadi prav tako pomemben činitelj okolja tudi populacija vrste, ki ji primer ek pripada. Struktura populacije po spolih in starostnih razredih namreč

uravnava notranje odnose med pripadniki iste vrste in s tem nanje prav tako odločilno vpliva kakor ostali činitelji okolja. Zato je eno temeljnih spoznanj tudi tisto, ki pravi, da je lahko osnovni objekt smotrnega lovskega gospodarjenja le populacija divjadi kot celota. Iz tega sledi, da sodobno lovsko gospodarjenje svojih ukrepov ne utemeljuje s posameznimi primerki divjadi niti s staležem nekega lovišča, temveč le s celotno populacijo. Sodobno lovsko gospodarjenje se namreč ukvarja predvsem z vprašanji, kako njegovi ukrepi vplivajo na številčnost, strukturo in razvojno dinamiko populacije neke vrste v danem okolju. Pojma populacija pa ne smemo zamenjati s pojmom stalež divjadi. Stalež divjadi se namreč nanaša na območje, ki ga oklepajo meje lovišča, populacija pa pomeni določeno število divjadi, ki naseljuje naravno zaključeno območje in je tako številna, da lahko obstaja sama zase. To pomeni, da lahko brez priliva

divjadi od drugod z lastnim prirastkom izravnava tudi hujše izgube. Velikost območja, ki ga populacija naseljuje, njena številnost in notranja struktura sta odvisni predvsem od lastnosti posamezne vrste divjadi, ki tvori populacijo. Vsi ti elementi populacije niso statični (stalni), temveč so v stalnem gibanju in odvisnosti od pogojev okolja. Domala nemogoče je postavljati točne številčne velikosti populacije posameznim vrstam divjadi. Dosedanja raziskovanja kažejo na primer, da je največja populacija srnjadi razmeroma maloštevilna, medtem ko najmanjša možna populacija jelenjadi šteje razmeroma mnogo živali — domnevajo, da vsaj okoli 150. Iz tega torej sledi, da dovolj obsežno lovišče lahko naseljuje tudi več populacij srnjadi, da pa tudi najmanjša populacija jelenjadi praviloma zajema ozemlja več lovišč nekega območja. Zatorej so le ti isti ukrepi, ki izhajajo iz poznavanja vpliva teh ukrepov na populacijo vrste kot celoto, lahko smiselni in vodijo k dvigu produktivnosti in kakovosti divjadi. Povsem razumljivo je, da lovsko gospodarjenje ne more na populacije divjadi načrtno vplivati, dokler ne pozna njihovega številčnega stanja in sestave. Ni torej čudno, da je bil na kongresu posebej poudarjen pomen ugotavljanja številčnega stanja divjadi. Plenarno zasedanje je tudi posebej opozorilo na sodobno stališče lovstva do mesojede divjadi. Ta divjad — do nedavna imenovana roparska in brezobzirno zatirana — je po najnovejših dognanjih pomemben del mehanizma narave, ki mora biti med drugo divjadjo v pravilnem razmerju. Saj prav »roparice« vzdržujejo pravilno strukturo populacij drugih vrst divjadi in s tem dvigajo produktivnost in kakovost teh vrst. Ker so torej »roparice« v določenem številu potrebne, ni v sodobnem lovstvu več govora o zatiranju, temveč le še o kontroli šte-

Foto inž. A. Simonič: Divji petelini v voljeri; lovskim strokovnjakom v SZ je uspela umetna vzreja te kurjadi

vila mesojedih vrst. Ugotovljeno je namreč dejstvo, da v nekem okolju izravnalni mehanizem narave dosledno nadomesti delovanje zatrtih roparic s paraziti in boleznimi, ki s povečano smrtnostjo preostali divjadi povzročajo večje izgube kakor prej roparicer ter tudi porazno vplivajo na prirastek in kakovost populacije divjadi. Zaradi pomembne vloge parazitov in bolezni divjadi v lovskem gospodarjenju je bil tem posvečen poseben referat.

Iz teh spoznanj so izhajali tudi drugi referati kongresa, ki jih je bilo kar 124 iz 26 držav, v okviru petih simpozijev. Delo kongresa je zato 16. in 17. septembra potekalo na štirih ločenih simpozijih. Na simpoziju »Umetna vzreja divjadi in vpliv na naravno okolje — biotehnija« je bilo obravnavanih 22 referatov, na simpoziju »Štetje lovne divjadi« — 25 referatov, v okviru simpozija »Problem predator — plen v lovskem gospodarjenju« 21 referatov, »Infekcijske in invazijske bolezni divjadi« 27 referatov. Ostali so še številni prireditvi, ki jih vsebinsko ni bilo mo-

goče vključiti v okvir naštetih simpozijev, zato jih je 29 referatov obravnavalo na skupnem simpoziju z naslovom »Dviganje produktivnosti lovskega gospodarjenja«.

Organizacija kongresa je bila tehnično brezhibno izpeljana. Delo po simpozijih je potekalo v sodobnih predavalnicah na ogromnem Razstavišču dosežkov sovjetskega gospodarstva v Moskvi. Toda prav ta razsežnost in medsebojna oddaljenost predavalnic je bila za mnoge udeležence neprijetna. To pa je bila edina pomanjkljivost sicer vzorno izvedene prireditve. Vsak udeleženec je že ob prihodu v hotel prejel program kongresa in izvlečke referatov, ločene po simpozijih v petih brošurah kakor tudi posebno brošuro z referati plenarnega zasedanja. Udeleženci so si lahko izbrali tekst v enem izmed uradnih jezikov kongresa, v ruščini, angleščini ali francoščini. Ob prihodu v dvorano je vsak udeleženec dobil tudi žepni sprejemnik, ki mu je omogočil poslušanje predavanja v jeziku, ki ga najbolje obvlada. Simultano prevajanje

referatov kongresa je bilo namreč organizirano poleg v že omenjenih uradnih jezikih tudi v nemščini. Prevažanje je bilo vzorno. Zaradi velikega števila referatov se moram omejiti le na nekaj najzanimivejših.

Na simpoziju UMETNA VZREJA DIVJADI IN BIOTEHNIJA je bila vrsta referatov o umetni vzreji in krmljenju fazana, jerebice in divje race. Dva referata o fazanih sta bila iz Jugoslavije in sicer oba od avtorjev Gajića in Jovića iz beografskega Operativno raziskovalnega inštituta dr. Ilija Đuričić. Avtorja sta obdelala »Vpliv števila in razmerja spolov pri fazanu na količino in odstotek oplojenosti jajc«. Primerjala sta dve skupini fazanov, živečih v povsem enakih pogojih. V eksperimentalni skupini je bilo 12 fazank in 1 petelin, v primerjalni pa 6 fazank in 1 petelin. Pri eksperimentalni skupini sta ugotovila manjše število jajc kot pri primerjalni in fazanke te skupine so začele nesti jajca en dan kasneje. Med obema skupinama ni bilo mogoče statistično ugotoviti razlike v oplojenosti jajc, pač pa je bila smrtnost embrijev v jajcih eksperimentalne grupe kar za 5,3% višja kot pri jajcih kontrolne grupe. Iz tega torej sledi, da tudi pri poligamnem fazanu ni priporočljivo razmerja spolov preveč prevesiti v škodo samcev.

Ista avtorja sta poročala tudi o aktivnosti fazanov — gibanje, hranjenje, pitje, čiščenje perja itd., kar sta sistematično opazovala — v referatu »Štirindvajseturna aktivnost odraslih fazanov v teku leta«.

Posebno pozornost sta vzbudila referata ruskih avtorjev o umetni vzreji in naseljevanju divjega petelina. S. P. Kirpičev z Inštituta splošne genetike Akademije znanosti SSSR iz Moskve je v referatu »O možnostih ohranitve in dviga števila divjega

petelina v kulturni pokrajini« poročal o umetni vzreji divjega petelina. Prvič se je posrečilo vzgojiti petelina v ujetništvu leta 1961. Od tedaj vzgajajo petelina ob čimbolj naravnih pogojih, s pomočjo primerkov, ki so se privadili človeka. Avtor meni, da je reaktivizacija divjega petelina lahko uspešna le tedaj, če pri lovu živali za vzrejo upoštevamo njihovo geografsko regijo, starost, razmerje spolov in čas ulova. Temu mora slediti pravilna vzreja in priprava kur za leženje jajc, piščance pa je treba potem izpustiti v naravno okolje skupaj z materami. Tehnika, ki jo je uspelo izdelati na podlagi dosedanjih izkušenj, bo omogočila obogatitev ekološko ustreznih gozdov kulturne pokrajine z divjim petelinom.

V. P. Nečajev, Lebedev in M. D. Porovski iz Centralne uprave lovišč in rezervatov RSFSR so v referatu »Praksa v lovu, začasem držanju v ujetništvu in transportu divjega petelina ter ruševca« poročali o izkušnjah, pridobljenih leta 1967 pri lovu živih petelinov in ruševcev v območju Omska in Tomska ter o transportu teh živali do vzrejališč v centralni Rusiji.

Referati, ki so bili zajeti v drugem delu simpozija pod naslovom BIOTEHNIJA, so obravnavali rekonstrukcijo in aklimatizacijo favne divjadi, njen pomen za lovsko gospodarjenje in tehnične ukrepe za dvig produktivnosti lovišč. V tej skupini je bil tudi referat Jugoslovancev Brne, Munkačevića in Nikolandića iz Operativno raziskovalnega inštituta dr. Ilija Đuričić z naslovom »Regulacija števila in strukture populacije jelenjadi v Belju«. V referatu so avtorji obravnavali izvajanje odstrela v 45 000 ha velikem beljskem lovišču, ki ga naseljuje 4000 glav jelenjadi.

Ugotovili so, da je poprečni prirastek v tem lovišču 72 mladičev na 100 košut ob zelo majhni smrtnosti (2%) in majhnih izgubah (okoli 15%), kar poleg zelo kakovostne hrane, kratkotrajne snežne odeje in brez naravnih zatiralcev povzroča naglo naraščanje števila jelenjadi. Kot navajajo avtorji, je bil v prvem obdobju od leta 1945 do 1951 odstrel zelo nizek. Letno so poprečno odstrelili komaj 174 jelenjadi, kar je povzročilo močan porast populacije in premik razmerja spolov v korist košut. V obdobju od l. 1951 do 1961 so odstrelili letno poprečno 695 jelenjadi. Skupaj so v tem obdobju odstrelili 800 košut več kot jelenov. Med jeleni je bilo težišče odstrela med dve- do štiriletnimi živalmi. V tem obdobju je uspelo ustvariti specifičen phaenotip (krajni tip) jelena tega območja. V tretjem obdobju od leta 1962 dalje se je poprečni letni odstrel zvišal na 1233 živali in vzpostavilo razmerje 100 jelenov na 102 košuti. V tem času so 58% vsega odstrela mladi, do 4-letni jeleni. S temi ukrepi so dosegli, da imajo 5 do 8 letni jeleni rogovje nad 170 in tudi nad 190 točk, medtem ko rogovje jelenov, starejših od 9 let, dosega 210 točk. Tako je bilo v tem zadnjem obdobju trikrat več jelenov z rogovjem od 210 do 220 točk in tudi število jelenov z rogovjem, ocenjenim nad 220 točk, je poraslo za 10%.

Zanimiv je bil referat L. Hallsa iz Južne gozdarske eksperimentalne postaje — oddelka za poljedelstvo ZDA »Prireditvev okolja za divjad v gozdovih bora in trdih listavcev v južnih Združenih državah«. Avtor je poročal o usklajevanju interesov gozdnega gospodarjenja in divjadi na 42 milijonih ha gozdne površine.

V. D. Treus iz Ukrajinskega znanstveno raziskovalnega inštituta Askanija Nova je poročal o

»Aklimatizaciji in vzreji raznih vrst divjadi v rezervatu Askanija Nova«, kjer so se s tem delom ukvarjali že konec prejšnjega stoletja. V tem rezervatu opravljajo poskuse aklimatizacije najrazličnejših redkih in eksotičnih vrst divjadi. Kot zanimivost bi omenil, da je z dolgoletno selekcijo uspelo v rezervatu vzgojiti posebno obliko evropskega jelena, prilagojenega življenju v odprti goli stepi. Tega »askanijskega jelena« so že naselili v stepe pri Azovskem jezeru, kjer se je iz 19 primerkov, pripeljanih iz Askanije Nove, razvila populacija 1000 glav jelenjadi. Tega jelena so naselili tudi v Moldaviji in nekaterih drugih predelih.

H. Reuss iz Avstrije je poročal o gospodarjenju z jelenjadjo s pomočjo obor, v katerih jelenjad prezimuje in je v njih možna tudi selekcija jelenjadi.

E. König iz Jugozahodne službe za varstvo gozdov v ZRN je v referatu »Rezultati krmljenja jelenjadi s svežo krmo pri preprečevanju lupljenja« navedel izredno zanimive ugotovitve poskusa leta 1967/68, ko je dva tropa jelenjadi, 65 in 85 glav, krmil s hrano, ki je vsebovala mnogo vode, s koncentrirano hrano in prostorninsko hrano. König je že l. 1965 in 1966 raziskoval sezonske spremembe vode in sladkorja v lubju raznih drevesnih vrst in s tem v zvezi spreminjajočo se intenziteto lupljenja lubja od jelenjadi. O teh rezultatih je poročal že na VIII. kongresu v Helsinkih. Ko je tako dognal odvisnost lupljenja od vode v lubju, je s svojim novim poskusom krmljenja ugotovil, da je pojav lupljenja mogoče bistveno znižati s krmo, ki vsebuje mnogo vode. Pri tem je ugotovil sledeče: Ob pokladanju sveže krme je bilo olupljene 7,4 % površine lubja podrtih dreves. Ko sveže krme niso dodajali, je bilo olupljene 74,8 %

površine lubja podrtih dreves. Ob ponovni dodaji sveže krme pa je bilo olupljene 17,8 % površine lubja.

Poskus je torej pokazal močan porast lupljenja v času, ko jelenjad ni dobivala sveže krme ter ponovno pojevanje intenzivnosti lupljenja, ko so ji svežo krmo začeli zopet pokladati, čeprav lupljenje ni padlo na nivo kot pri rednem krmljenju s svežo krmo. Ta poskus bi veljalo preizkusiti tudi pri nas, v predelih, kjer jelenjad povzroča škodo z lupljenjem drevja.

Zanimiva sta bila referata V. P. Romanovskega in S. V. Kohanovskega »Biotehnični ukrepi in populacijska dinamika parkljarjev v Bialoveški pušči« in M. D. Marčuka »Biotehnični ukrepi v Bukovinskem državnem lovišču«, ki sta obravnavala ukrepe za izboljšanje življenjskih pogojev divjadi v gozdnem okolju.

H. Brüll iz Raziskovalne lovsko-gozdarske in poljedelske postaje Schlezwig-Holstein je govoril »O pomenu rastlin za dvig številčnosti male divjadi«. Primerjal je pomen hrane različnih rastlinskih vrst za ruševca, jerebico in fazana. Zanimivo je, da je ruševca (v severni Nemčiji divjad nižin) odvisen predvsem od divjih močvirskih rastlin in resišč, saj izmed kulturnih rastlin je samo vrste *Trifolium*, *Avena sativa* in *Fragopyrum sagittatum*. Zato je kultiviranje pokrajine ruševcev glavni sovražnik. Jerebica je sicer prebivalec kultivirane stepe, toda kar 51 % njene hrane so divje rastline. Kljub temu, da jerebica spremlja kultiviranje pokrajine, pa se izogiba naselij, herbicidi in insekticidi pa so zanj potencialna nevarnost. Fazan je nasprotje teh dveh vrst, saj živi predvsem od kulturnih rastlin, ki so v njegovi hrani zastopane z 52 %, medtem ko so divje rast-

linske vrste zastopane le s 25,6 %, preostanek pa je hrana živalskega izvora.

Poročilo V. V. Nemceva iz Darvinskega državnega rezervata v SSSR »Privabljanje vodne divjadi z umetnimi gnezdišči in vzgoja gozdnih kur v kletkah« je bilo zelo zanimivo. Poročal je, kako je uspelo v 5 letih 10-kratno zvišati število gnezdečih divjih rac s pomočjo umetnih gnezdišč in o poskusu umetne vzreje divjega petelina, ruševca, belke in gozdnega jereba.

Tudi vrsta drugih avtorjev je obravnavala možnosti dviga števila divjih rac s pomočjo ustreznih ukrepov v njihovem okolju. Vodna perjad je namreč v Sovjetski zvezi ena izmed zelo pomembnih postavk lovskega gospodarjenja in ji zato tudi posvečajo veliko pozornost.

Znani raziskovalec divjadi Peter Krott iz Avstrije je v referatu »Več divjega petelina v loviščih Srednje Evrope« obravnaval vprašanje biotopa in njegovega vpliva na divjega petelina s posebnim ozirom na izganjanje te divjadi v zadnjih 50 letih. Krott zaključuje, da je v Srednji Evropi premalo ustreznih rastišč divjega petelina in še ta, ki so, so premajhna, da bi v njih lahko živela dovolj velika populacija. Na divjega petelina v Srednji Evropi negativno vpliva tudi ugotovljeno konstantno slabšanje klime v juniju, kar zmanjšuje uspeh gnezdenja. Treba bi bilo tudi prekiniti s tradicionalnim pomladanskim lovom na divjega petelina in vpeljati jesenski lov na kure in peteline. Tudi Krott se pridružuje mnenju Skandinavcev, da je pomladanski odstrel petelinov za obstoj vrste poguben.

(Se nadaljuje)

Lovski oprtnik

Silaža za srnjad

Med naše lovske dolžnosti spada tudi nenehna skrb za divjad v zimskem času. Polaganje krme, utiranje gazi, oskrba z vodo, vse to mora steči samostojno in samoiniciativno pri vsakem lovcu, predvsem pa v družini kot celoti.

Pri tem je seveda zelo važno, kakšno krmo polagamo srnjadi. Seno ne jemlje rada, če je pa staro in morda še zadahne, ga tudi v sili ne vzame.

Za priboljšek je priporočljivo polagati vejnike — stara modrost. Enostavno je krmiti z deteljo, v njej najde divjad največ hranilnih snovi.

Če pa želimo divjadi še posebno ustreči, ji polagamo poleg suhe krme tudi svežo — silirano. Zmes sadnih tropin s koruznim in ječmenovim zdrobom ter suho deteljo, k temu primešane še mineralije, je prava poslastica za srnjad. Seveda ne gre pri tem samo za poslastico. Polaganje silaže je pomembnejše. Z vztrajnim in pravilnim krmljenjem lahko v določenem času uspešno vplivamo na rast trofej kakor tudi na konstitucijski razvoj živali. Silažo polagamo v silažnicah. Na sliki je Hafnerjeva silažnica ali »H« silažnica. Ima to prednost, da se lepo prilagaja okolju in zato divjad iz nje takoj vzame hrano. Pri drugih silažnicah opažamo zadržanost divjadi, ki lahko traja tudi teden dni. Ko divjad prične jemati silažo, postane naravnost požrešna. »H« silažnica je zelo primerna za intenzivno krmljenje na področju, kjer je majhen stalež. Pri intenzivnem krmljenju polagamo namreč takšno količino silaže, ki je določena za ugotovljeno število srnjadi na tistem

okolju in jo mora srnjad pospraviti v določenem času, od 1 do 3 dni. Intenzivnega krmljenja se poslužujemo predvsem tam, kjer moremo polagati krmo dnevno, dvodnevno ali tridnevno. Pri intenzivnem krmljenju dodajamo k silaži tiste redilne ali zdravilne primesi, ki jih mora divjad dobiti v čimbolj svežen stanju. Poleg tega uporabljamo »H« silažnico tudi tam, kjer uvajamo polaganje silaže in še ne vemo, kako se bo obnesla.

Velike silažnice lahko postavljamo iz betonskih cevi. Obložimo jih z lesenim materialom tako, da se vsaj nekoliko skladajo z okoljem. Razumljivo je, da za polaganje silaže lahko uporabimo tudi preprostejša sredstva, kakor zaboje ali stare vinske sode. To je odvisno od materialnih možnosti, okusa, smisla za stvar in seveda tudi od volje.

Silažnica mora imeti tudi streho. »H« silažnica ima na odprtino položen 8 cm debel pokrov. Velike silažnice gradimo tako, da stoje pod isto streho s krmiščem. Preproste silažnice ovijemo s strešno lepenko in prekrijemo z vejami. Da silaža ne zmrzne, poskrbi sol, ki je primešana v zmerni količini. Zmotno je, kdor misli, da silaža povzroča pretirano žejo. Razumljivo pa je, da silažnic ne postavljamo tam, kjer srnjad nima možnosti najti vodo. Sicer pa tudi krmišča postavljamo vedno tako, da srnjad nima predaleč do vode.

Priporočljivo je, da se družina pri uvajanju dodatnega krmljenja s silažo posvetuje z veterinarjem oz. veterinarsko postajo. Redna kontrola iztrebkov in pregled morebitno poginulih živali lahko usmerja način krmljenja. Zdravilne primesi se morajo prilaga-

Hafnerjeva silažnica v lovišču LD Radlje

jati ugotovitvam laboratorijskih pregledov. Dosedanja rezultati še niso takšni, da bi o tem lahko širše razpravljali. Lahko pa tr-

dim, da se mnenja nagibajo na pozitivno stran. Več bo pokazala prihodnost.

Ivan Grögl,
Radlje ob Dravi

Srečanja z divjimi prašiči

Že kot mlad lovec sem gojil v sebi skrite želje in sanjari, kdaj se mi bo nasmehnila lovska sreča, da uplenim to plemenito in prebrisan divjad. Divji prašiči so v našem lovišču večinoma prehodni in se v določenih predelih zadržujejo le po nekaj dni.

Prvo moje srečanje z divjim prašičem je bilo v dokaj nenavadnih okoliščinah. Z lovskim tovarišem Vinkom sva zalezovala golobe, ki so po obilni jutranji paši lenarili v krošnjah košatih hrastov. Med napetim opreznjem bi skoraj stopil na prašiča, ki mi je z ležišča skočil izpod nog. Na moje opozorilo je Vinko streljal za njim in mu voščil samo srečen odhod. Po tem nepričakovanem srečanju so se moje želje po lovu na divje prašiče podvojile. Ko je čez nekaj mesecev lovska družina priredila pogon na to divjad, se mi je ponudila priložnost in streljal sem na prašiča, toda odnesel je zdravo kožo.

Naslednje leto v juliju sem čakal srnjaka pri njivah blizu gozda. Na noč se je pripravilo k dežju, zato sem zapustil čakališče. Komaj dvesto metrov se oddaljim od čakališča, ko se ozrem in vidim dva krepka prašiča, ki sta izstopila iz gozda prav v bližini mojega čakališča. Seveda sta me prašiča opazila in se umaknila nazaj v gozd.

Po nasvetu starejšega lovca sem naslednji dan ob istem času šel čakati na isti kraj. S seboj sem povabil še svojega sovrstnika Frenka. Zaradi lovske neizkušenosti nisva imela uspeha. Frenka je premotila lisica, pa je zapustil stojišče, a kmalu zatem sta — ob istem času kakor prejšnji večer — izstopila prašiča na njivo s

pšenico. Zaradi neugodnega položaja nisem bil prepričan v uspešen strel, pa sem prašiča prepustil Frenku. Neskončno dolgo sem čakal na njegov strel, pa še to zaman. Namesto strela sem zaslišal njegovo klicanje, ker ni vedel, da sta prašiča pred njim v pšenici. Seveda sta jo prašiča popihala varno nazaj v gozd.

Prve dni avgusta sem zarana šel klicati srnjaka v Bojanski gozd. V jutranjem svitu pa srečam na gozdni poti divjega prašiča. Prehitro sem se odločil za strel, kar se mi je že večkrat maščevalo in zopet je prašič odnesel zdravo kožo. To jutro pa mi je bila kljub temu spodrsnjaju lovska sreča naklonjena. Deset minut za tem mi je na prvi pisk priteknel srnjak in namesto prašiča sem domov pripeljal srnjaka.

Istega leta v oktobru sem se pozno popoldne namenil čakati srno. Spotoma povabim v avtomobil še lovca Viktorja in Frenka. Med potjo se dogovorimo, kje bo kdo čakal. Jaz sem se odločil za gozdno poseko, ki ji pravimo Špančkov greben. Komaj tristo metrov od lastnikove domačije mi v gozdu z leve strani pobočja prečkajo pot divji prašiči. Brž poklekнем in v zadnjem hipu streljam na prašiča, ki mi je kot senca skočil čez pot, zaraščeno z bukovim pomladkom. Takrat je po gozdu nastalo močno lomljenje in puhanje, da me je bilo strah. Ko se umiri, grem na nastrel. Nobene krvi, čeprav sem bil prepričan, da je prašič zadet. V gozd se je spustil mrak, zato sem opustil iskanje in se vrnil k avtomobilu. Naslednji dan zjutraj pa sem ga našel na bližnjem pobočju, kjer je izkrvavel iz rane skozi prsni koš. Bil je močan merjasec, 138 kg težak in

njegovi čekani krasijo zbirko mojih lovskih trofej. Lov na divje prašiče se mi zdi od vseh lovov najlepši. Zaradi tega sem somišljenik vseh tistih, ki se zavzemajo, da spremenimo odnos do divjih prašičev. Saj jih vendar ni toliko, da lovske družine ne bi mogle plačati škode, ki jo prašiči povzročajo.

Janez Benac,
LD Šentvid pri Stični

Krmimo ptice

Pravi lovec pozimi tudi drobnih ptic ne pozabi. Postavi jim krmilno hišico in skrbi, da je v njej vedno zalogaj za lačne kljunčke. Hišico namestimo tako, da je vedno dostopna oskrbovalcu in seveda pticam. Če krmilne hišice ne naredimo sami, jo pač kupimo. Nekateri ptičje krmilnice so lično izrezljane, da so hkrati v pustih zimskih dneh okras okolici.

Hrano kupimo v semenarnah ali jo pripravimo sami. Paziti moramo, da polagamo ustrezno, zdravo hrano. Krma ne sme biti vlažna, sicer zmrzne, kar

pticam škoduje. Še vedno vidimo po naših ptičjih krmilnicah mnogo nadrobljene kruha in kuhinjske odpadke. To je pticam lahko bolj v škodo kakor v korist. Če že krmimo s krušnimi drobtinicami, morajo biti dobro posušene in jih je treba redno vsak dan menjati. Najboljša hrana za večino ptic so semena, ki vsebujejo maščobe, npr. bučne pečke, seme sončnic in konoplje. Sinicam še posebno godi ptičja pogača. V loncu raztopimo goveji ali ovčji loj. Vanj vsujemo npr. seme sončnic in dobro premešamo. Zrnje naj bo v loju enakomerno razdeljeno. Razmerje med lojem in zrnjem naj bo približno pol na pol. Ko se loj strdi, damo gmoti poljubno obliko. Tako pripravljeno pogačo obesimo na drevo, najbolje v mreži, kakršne uporabljajo gospodinje za na trg, ali pa v lončku, obešenem na drevesu z vrhom navzdol. Ko na kmetih koljejo prašiče, je pri tem tudi mnogo mastnih odpadkov, ki jih ni treba zavreči, ampak jih obesimo na drevo. Sinice, brglez, žolne in detli bodo oključali vse, kar jim tekne.

Foto Vl. Pleničar: Ptičja krmilnica na Blejskem otoku

Foto VI. Pleničar: Ptičja krmilnica v ljubljanskem Tivoliju

Prav poseben lovski način krmjenja ptic je pa ta-le: odrto uplenjeno roparico (lisico, mačko, potepuškega psa ipd.) obesimo celo ali razsekano na dele v kritje, varno pred roparicami. Sinice, žolne in detli bodo zalogaje do spomladi oključali do golih kosti. Z opisanimi načini krmjenja bomo pomagali zlasti sinicam, ki so naše najkorporistnejše ptice. Znano je, da poje ena sama sinica dnevno 1000 do 1500 jajčec smrekovega prelca ali go-barja, 1500 gosenic tega

škodljivca pa lahko do golega obzre srednje veliko drevo. Teoretično torej ena sama sinica v enem dnevu reši eno drevo.

Zimsko krmljenje drobnih koristnih ptic je gospodarska in kulturna dolžnost nas vseh. Varujmo in čuvajmo naše ptice, ki od pradavnine do danes varujejo predvsem naše gozdove pred milijonskimi armadami škodljivih žuželk!

Vladimir Pleničar,
član Gorske straže
LD Vodice

Foto J. Bogataj: Veliki sinici na ptičji pogachi

Veverica in solnik

V gozdovih našega lovišča LD Selca nad Škofjo Loko je iz leta v leto več veveric. Glavni vzrok za hitro razmnoževanje teh glodalcev je prav gotovo zanje povečana možnost prehrane. Vedno več je leskovega grmovja, ki rodi lešnike, kajti kmetje v hribovitih predelih bolj in bolj opuščajo košnjo po gozdnih obronkih, pa tudi na senoženih, ki so od vseh strani obdane z gozdom. Nepokošene senožeti prerašča grmovje, gozdna površina se veča in na nekdanjih senoženih zavladata smreka in leska.

Lovci veveric skoraj ne streljamo. Tudi to je vzrok za nenehno naraščanje njihovega števila. Te ljubke gozdne živalce, včasih že kar neboječe, so tako priljubljene, da jih raje gledamo, kakor pa streljamo. Imajo pa tudi dovolj naravnih sovražnikov, predvsem kuno in mačko.

Iz osebne izkušnje vem, da veverica zelo rada pride na pivkanje, ko kličemo srnjaka, pa tudi na klic gozdnega jereba. To se mi je že velikokrat primerilo; ne vem pa, ali je temu vzrok veveričja radovednost ali kaj drugega.

29. junija 1969 sem z visoke preže opazoval veverico, ki je po tleh pritekla do najbližje solnice. Splezala je nanjo in pričela lizati slano površino ter čep, s katerim je solnica zaprta. To gotovo ni delala prvič, ker se je obnašala tako, ko da sta si s solnikom stara znanca. Sicer sem pa dostikrat že videl veverice v bližini solnic, zato menim, da jih te privlači.

Kljub temu, da je veverica izredno gibčna in hitra, sem nekoč ujel živo. Z bratom sva zagledala veverico na

osamljeni smreki. Brat je splezal na drevo in z nenadnim sunkom stresel vejo. Veverica, ki se je umaknila na konec veje, je zgubila oporo in padla naravnost v mojo razprto kapo. Stisnil sem jo in veverica je čila in zdrava romala z nama. Toda že naslednji dan je ušla iz hiše v prostost.

Stane Bajt

Divjim racam podaljšajmo lovopust!

Strinjam se s piscem v 9. št. Lovca 1969, kjer predlaga zaščito divjih rac do 1. oktobra. Naša LD Zavrch je namreč to že storila. Naj omenim, da je bilo pred leti pri nas mnogo rac in smo lahko videli jate tudi preko 60 ptic. Danes je le redko videti jate z več ko 10 racami. Stalež rac domačink je upadel najmanj trikratno. Upadu staleža je verjetno največ kriva regulacija vodnih tokov in naprava hidrocentrale na Dravi. Na območju LD Ptuj se to še posebej pozna zavoljo regulacije Pesnice in njenih pritokov. S tem so se delno izsušile tudi mlake, kjer so se prej vse leto zadrževale race, ki so v naših vodah stalne, zlasti mlakarice. Mlakarice pa so se tudi preveč udomačile, da so premalo oprezne. Mimo tega so te race v avgustu in septembru za odstrel še nedorasle, negodne in neizkušene, pa so lahek plen zlasti mladim lovcem, ki v svojem lovskem zanosu postrele mnogo čez pravo mero. Prevelik odstrel je po mojem drugi glavni vzrok za upadanje staleža rac domačink. Zato naj bi z odstrelom mesec dni počakali, ta čas pa mlade lovce usmerili na zatiranje škodljivcev

oziroma roparic, lov na race pa premaknili na zimski čas. Tedaj je prava sezona zanje, ko se živo srebro spusti na -15°C . Naj bi o tem razmišljale vse lovske družine, ki imajo v lovišču stalne divje race, Lovska zveza Slovenije pa naj bi priporočila predlog o podaljšanju lovopusta vsem LD. Mislim, da se s tem predlogom strinjajo vsi pravi lovci. S tem, mislim, bi vsaj delno zavrli izumiranje divjih rac pri nas.

Tonček Petrovič

Še nekaj o vrstah in oblikah krogel

V decembrskem Lovcu 1969, stran 269/70 opisuje pisec nekaj vrst sodobnih izstrelkov za lovske puške. Take in podobne razlage so vseskozi koristne, zlasti za mlajše lovce, ki jih čaka še lovski izpit in nabava puške z risano cevjo. Tri slike krogel pa so napačno označene, kar pisec v tej številki popravlja.

Kolikor mi je znano iz literature in prakse, ima TIG krogla prednost pred vsemi opisanimi izstrelki v Lovcu št. 9, stran 269—270, ne samo po učinku na živali, ampak tudi glede malo usločene krivulje — v razmerju z njeno težo.

D-plašč in H-plašč z votlo konico se slabo obneseta na zaraščenem in gozdnem terenu, ker sta ta dva izstrelka zelo občutljiva. Deformirata se že pri najmanjši zapreki na svoji poti, npr. ob drevesnem listu ali travni bilki.

Omenjam še en občutljiv izstrelak modernega naboja Vom Hofe, kal. 5,6 in 7 mm Super-Expres, proizvod DWM. Krogla kal. 7 mm, težka 8 g je doslej najrazantnejša krogla v

Evropi vseh izstrelkov 7 mm. Ta krogla ima E100/410 kgm, $V_0 = 1110$ ms. Te žive sile ne doseže nobena druga krogla kalibra 7 mm in tudi nobena krogla kal. 8 mm, težka 14,5 g.

Izstrelak naboja Vom Hofe Super-Expres, kal. 7 mm, je zelo idealno konstruiran, ima tombak plašč in aluminijasto votlo ter pokrito konico. Vendar pa ni tako ob-

čutljiv kakor D-plašč, izstrelak z odprto konico. Ta naboj oz. krogla se zelo dobro obnese na večje razdalje.

Stane Jamnik

POPRAVEK

V 9. št. na str. 270 je pri oštevilčenju krogel pomota. Pravilno je: Krogla s H-plaščem (sl. 4), krogla TIG (sl. 5), krogla »Starkmantel« (sl. 3).

Avtor V. Vujadinović

Mojca in Boštjan sta prinesla hrano jerebicam v zasilno krmišče pod kozolcem

Mladi pišejo

Pionirji — bodočnost lovske organizacije

Ko sem gledal v sneg, ki se je vsipal iz neba, sem pomislil na ubogo divjad. Sin lovca sem, zato imam v sebi tudi nekaj lovske krvi, kakor mi včasih reče oče.

»Jutri bo nedelja, moja dolžnost je, da vsaj na nek način pomagam divjadi«, sem pomislil. Hotel sem pripraviti nekaj soli, pa me je oče opozoril, da soli pozimi divjadi ne pokladamo. Sol povzroča žejo in žejna žival je sneg in liže led, kar ji lahko povzroči katar. Zato sem napolnil vrečo s suho deteljo. Zju-

traj sem se odpravil. Stopil sem še do prijatelja, da bi mi pomagal nositi težko breme. Ko sem mu pojasnil, kaj želim, me je začuden pogledal in rekel: »Saj nisem nor, da bi hodil v tak sneg in mraz!« Zaprl mi je vrata pred nosom, jaz pa sem sam odšel in gazil sneg daleč v gozd h krmišču. Med potjo sem premišljeval, kaj če bi bili vsi takšni, kakor je sicer moj »prijatelj«.

Breme me je vleklo k tlom, toda jaz sem mislil na divjad, ki premražena in lačna čaka name sredi snežnih zametov. Ko sem prišel do krmišča in izpraznil vrečo, sem bil znojen po čelu in

hrbtu. Bil sem neznansko truden, pa sem sedel pod gosto smreko. V mislih sem obiskal svoje »prijatelje«, ki še v poznih dopoldanskih urah polegajo po toplih posteljah. Tudi v grlu me je pričelo skeleti. Prestrašen sem pomislil na gripo. Zbral sem vse sile in gazil domov. Med potjo sem začel kašljati. Drugi dan nisem mogel v šolo. Moja slutnja je bila upravičena; prišla se me je gripa. Ko sem bolan ležal v postelji, so mi delale družbo drobne ptice. Priletavale so na moje okno po hrano, ki sem jo tjakaj natresel. Joj, koliko lačnih ptic je v teh mrzlih zimskih dneh in koliko je pionirjev v naši domovini! Če bi vsak od njih prispeval zanje perišče hrane, nobena več ne bi bila lačna! Skrb za ptice pa je dolžnost zlasti tistih otrok, ki nekoč želijo postati lovci. Njihova dolžnost je tudi, da prijavijo najbližjemu lovcu vsakogar, ki bi z zračno puško streljal na lačne ptice.

Rajko Čeh,
Dravograd

Literatura

»Portreti terierjev«

48 originalnih posnetkov na umetniškem papirju Käte Knauer, z uvodno besedo Marge Ruperti, je izdala založba Albert Müller, Rüschlikon-Zürich, v elegantni okusni knjižici. Ljubiteljem terierjev in posebej lovcem priporočamo to lepo izdajo, ki kaže vso ljubkost in temperamentnost psov te pasme. Prijateljem psov bo poseben užitek pregledovata umetniške posnetke, fotoamaterjem-lovcem pa lep primer, kako je treba slikati.

Lovska organizacija

Lovski razgovor v občini Litija

*LD Kresnice zopet član
Ljubljanske lovske zveze*

Na pobudo nekaterih članov lovske organizacije in predsednika skupščine občine Litija je bil 10. 12. 1969 sestanek vseh vodstev sedmih lovskih družen litijske občine, da se dogovorijo za enotno in sistematično gospodarjenje v loviščih ter izdelajo program za l. 1970. Sestanka se je udeležil tudi predsednik Lovske zveze Slovenije Rado Pehaček.

Po uvodnih besedah predsednika Lovske zveze Slovenije in predsednika skupščine občine Litija so prisotni člani lovskih družen v razpravi ugotovili, da so taki sestanki na ravni občine potrebni. Predlagali so, da se pri svetu za kmetijstvo in gozdarstvo skupščine občine Litija osnuje komisija za lovstvo iz najbolj strokovno sposobnih članov lovskih družen.

Iz poročila, ki ga je podal kmetijski inšpektor občine Litija, je bilo razvidno, da so lovske družine v večini primerov vložile vsa dobljena sredstva iz lovišča nazaj v lovišče. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da so člani lovske organizacije vložili veliko dela za pripravo krmišč za pernato divjad, solnic za srnjad in drugih naprav v lovišču. Iz tega sledi, da člani lovske organizacije nimajo nobenega privilegija iz naslova članstva, saj morajo uplenjeno divjad, če jo uporabijo zase, plačati lovski družini po dnevnih cenah.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da so edino lovske organizacije s svojo tradicijo in s strokovno usposobljenim kadrom, posebno v Sloveniji, sposobne, da uprav-

ljajo z lovišči in divjadjo, ker se zavedajo, da je divjad družbena lastnina, posebno pa okras naše narave. Zato je neupravičeno mnenje, da je lovstvo zgolj komercialna gospodarska panoga, in divjad kakor les v naših gozdovih, kar skušajo dokazovati nekateri posamezniki, ki imajo zelo zmotne poglede na naravo, divjad in naš turizem.

Lovska organizacija se zaveda, da je lovstvo del komercialnega turizma, zato so tudi lovske družine občine Litija namenile določeno število divjadi za odstrel tujim in domačim turistom, s tem pa prispevale k razvoju turizma v občini, zavedajoč se, da bo treba vsa iztržena sredstva vložiti nazaj v lovišče, če hočemo, da bomo lahko lovski turizem gojili tudi jutri in v bodoče.

Posebno pomembna je bila tudi ugotovitev na tem sestanku, da si morajo lovske družine med seboj pomagati

preko podzvez in Lovske zveze Slovenije, zlasti v vprašanju znanstveno-raziskovalnega dela, naselitve novih vrst divjadi, vzgoje mladih lovcev ter zaščite divjadi pred različnimi nalezljivimi in kužnimi boleznimi.

Ta sestanek je od začetka do konca prevečala misel, da je treba čimveč družbenih dogovorov na ravni občine v sodelovanju z lovske podzvezami in Lovsko zvezo Slovenije, da bo gospodarjenje z našimi lovišči in divjadjo v interesu našega samoupravnega socializma in odprto vsem zainteresiranim občanom, ki so pripravljeni delovati v naši lovski organizaciji.

Tovariš Pehaček, predsednik Lovske zveze Slovenije, je dejal: Naše republiško vodstvo lovske organizacije že vseskozi pozitivno gleda na razvoj lovstva v Zasavju in ocenjuje, da se gospodarjenje odvija po načelih našega samoupravnega si-

stema, v interesu naše družbe. Poznano mi je, da so naši člani zelo delavni, pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas, da ohranimo našo naravo bogato in lepo, s tem da gojimo in čuvamo našo divjad. Zato sem prepričan, da tako gospodarjenje z našimi lovišči in divjadjo mora roditi pozitivne rezultate in spoznanje pri zakonodajalcu, da je edino le lovska organizacija sposobna upravljati z divjadjo in lovišči. Mnenja sem, da se mora lovska organizacija še bolj odpreti navzven in omogočiti, da ne bodo občani gledali lovca kot pobijalca divjadi, temveč da ga bodo spoznali tudi kot gojitelja divjadi.

Na tem sestanku je bila načeta še vrsta drugih vprašanj, ki sicer niso dobila svojega zaključka. Omembe vredno je, da je LD Kresnice sprejela sklep, da se zopet včlani v ZLD Ljubljana in LZ Slovenije.

Člani LD Cerkno po razvitju prapora; sredi med njimi podpredsednik LZS Tine Remškar

Litijski lovci so prepričani, da bodo lahko še uspešneje reševali svoje naloge ob razumevanju občinske skupščine in obč. konference SZDL.

Franc Mali

Lovska družina Cerkno

V nedeljo, 17. avgusta 1969, je LD slovesno razvila svoj prapor in s tem počastila 50-letnico ustanovitve prvega lovskega društva na Cerkljanskem. Slavnost je bila pred lovsko-planinskim domom na Črnem vrhu pri Cerknem. Prireditve so se udeležili: podpredsednik LZS Tine Remškar, predsednik in tajnik LZ Idrija, predstavniki lovske družine Dole, Krekovše, Idrija, Javornik, Spodnja Idrija, Sorica in Gorenja vas ter lovci drugih družin, kakor tudi veliko število drugih občanov iz vseh krajev. Žal med nami ni bilo priljubljenih lovske tovarišev Janeza Rojca, Jakoba Čemažarja in Petra Drlinka, ki jih je neizprosna smrt prezgodaj vzela iz naših vrst.

Starešina družine je orisal pot lovskega doma na tem območju. Leta 1946 je bila na novo ustanovljena LD Cerkno z okoli 7000 ha velikim loviščem. Članov je bilo tedaj malo, saj takrat ljudje niso imeli lova za šport, pač pa jim je bil lov zgolj pridobivanje plena. Z začasnim zakonom o lovu pa so bili postavljeni temelji lovskega gospodarjenja. Nismo se ustrašili nalog, požrtvovalno smo začeli z delom, ki ni bilo lahko spričo izropanega lovišča po italijanskem okupatorju in divjih lovcih. Izdelali smo dolgotrajni gospodarski načrt. Začeli smo s strokovnim usposabljanjem članstva, urejena je bila tudi lovska koča

na Črnem vrhu itd. Tako je LD dobivala vse večji ugled v javnosti, začelo se je zanimanje za članstvo in danes šteje družina 54 izprašanih lovcev, od katerih ima večina najnovejše lovsko orožje in drugo opremo ter dobre lovske pse. Stalež divjadi se je primerno dvignil.

Za starešino družine je povzel besedo podpredsednik LZS Tine Remškar, ki je orisal pot lovskega doma v Sloveniji in Jugoslaviji v povojnih letih. Prikazal je pomen lovskega stališča športa in kot pomemben činitelj v našem gospodarstvu, posebej na področju turizma. Pojasnil je tudi vlogo lovcev, ki se z udeleževanjem v loviščih usposablja za dobre vojake. Orisal je probleme, s katerimi se srečujemo v lovske zakonodaji in razložil stališča Lovske zveze Slovenije. Zbrani lovci smo z burnim aplavzom potrdili stališča, ki jih zastopa LZS.

Po govoru Tineta Remškarja so lovski predstavniki pripeli na drog prapora trakove, za katere se cerkljanska lovska družina toplo zahvaljuje. K prijetnemu lovskega razpoloženju je mnogo pripomogel pevski zbor »Peter Jerab« iz Cerkna. Lovci smo bili posebej vzradoščeni ob pesmi »Halo, gremo na lov«. V popoldanskih urah se je razvila velika lovska veselica, ki se je udeležilo preko poldrugi tisoč ljudi.

Jože Kenda

LD Gabrovka

Šest članov je 1949. leta ustanovilo LD Gabrovka pri Litiji in v tem letu so nas povabili na jubilejni 20. občni zbor. Predsednik

Po občnem zboru LD Gabrovka; tretji z leve predsednik ZLD Ljubljana Ivče Majcen

Zveze lovske družin Ljubljana Ivče Majcen je dejal, da je napredek družine v gospodarjenju kar neverjeten in da je to povsem druga družina od one izpred petih, desetih let. Danes šteje družina 31 članov, med njimi je tudi edina lovka družina litijskega bazena. Lovišče obsega 3800 ha, glavna divjad pa je srnjad (116 spomladanskega staleža). Zadnja leta so gabrovški lovci uplenili tudi precej divjih prašičev,

jesenske nedelje pa prežive na lovih za zajci in fazani. Lani so člani LD dogradili svoj lovski dom pod Javorskim Pilom. Ponosno stoji na nadmorski višini 520 m. Gradili so ga z izrednim zanosom in požrtvovalnostjo, saj dom, vreden nekaj starih milijonov, ni malenkost. Sedaj, ko se jim je dolgotrajna želja po domu izpolnila, se bodo povsem posvetili lovišču in gojitvi divjadi. Želimo jim veliko uspeha. Dane Namestnik

LD Gabrovka, lovska koča pod Javorskim Pilom

Lovska družina Ormož

Družina šteje 40 članov in ima 3000 ha lovne površine. Okras našega lovišča je mala divjad z odličnim staležem fazanov in zajcev, pa tudi srnjadi. V družini je odlična disciplina. Večina je mladih lovcev, imamo pa tudi starejše člane, katerim že leze sedmi in osmi križ na hrbet. V lovišču je 52 krmišč in vsakemu članu je dodeljeno krmišče, ki ga v zimskem času oskrbuje, da divjad ne trpi pomanjkanja, ko pade v naši lepi Prlekiji do metra snega. Zlasti tedaj divjad budno ščitimo pred divjimi lovci in psi klateži. Starejši člani so oproščeni krmljenja divjadi. Ponosen sem na naše mlade

naslednike, ki so se naučili lovske pravičnosti, da jim ni zgolj za lov v prvotnem pomenu besede, temveč divjad tudi varujejo in cenijo ter spoštujejo starejše lovce. Zimski trud nam potem poplača jesen z dobrim staležem divjadi, ko klopotci v goricah zopet nanzanjajo zlato jesen.

Družina je navezala tovariške odnose tudi z oddaljenimi družinami. Za Dan republike, 29. november, se je zbralo precej gostov z Bizeljskega, iz Ljubljane, s Koroške, ki so se zadovoljni, polni lovskih užitkov na uspelem lovu poslovili od nas na razigranem zadnjem pogonu ob zlatem jeruzalemčanu in domači pesmi.

Ivan Kukec

Jubilanti

Franc Letnik je letos januarju praznoval svojo 60-letnico. Med zeleno bratovščino je prišel že leta 1928. Takrat je bil član lovskega društva »Jelena« Hrastnik-Trbovlje. Med okupacijo je bil 1942. leta aretiran in odgnan v koncentracijsko taborišče Dachau. Po osvoboditvi je bil soustanovitelj

LD Trbovlje, kjer je bil gospodar, blagajnik, sedaj pa je že 15 let predsednik. Od ustanovitve LZ Trbovlje oz. Zasavje je njen funkcionar. Več let je bil podpredsednik, sedaj je blagajnik. Že več let je predsednik komisije za lovske izpite in predsednik komisije za ocenjevanje lovskih trofej. Bil je tudi član komisije za lovski kataster, bonitiranje ter komisije za lovsko-gospodarski načrt. Več let je bil član UO LZ Slovenije. Za njegovo delo v lovstvu ga je LZ Slovenije odlikovala z znakom za zasluge in z redom za lovske zasluge II. stopnje. Za zasluge v kinologiji je bil odlikovan s srebrnim znakom in kinološkim redom II. stopnje. Ob njegovem jubileju mu za njegovo marljivo in zgledno vsestransko delo v lovstvu ter kinologiji želimo

še mnogo let zdravja, med lovci vesele sproščenosti, pri lovu pa dober pogled.

Člani LD Trbovlje —
M. P.

Ludvik Borovnik, član LD Cerklje ob Krki, znani puškarski strokovnjak, koroški rojak iz Borovelj, gre v deveti križ svojega življenja. Kot zaveden Slovenec se je moral po koroškem plebiscitu umakniti pred nemškutarskim nasiljem. Naselil se je v Zagrebu. Strokovnjaka za lovsko orožje poznajo mnogi lovci po domovini, še posebej pa kot dobrega lovskega tovariša. Iskreno mu želimo, da bi še dolgo let zdrav in zadovoljen zahajal med nas.

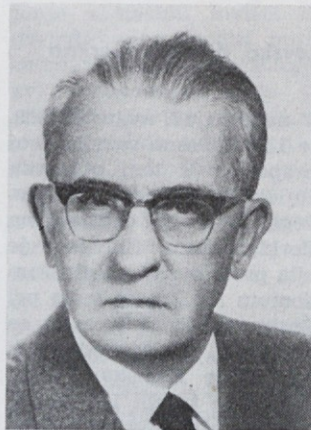
LD Cerklje ob Krki

Ivan Zlatoper, 75-letnik, najstarejši član LD Dolenja vas, skrben gojitelj divjadi,

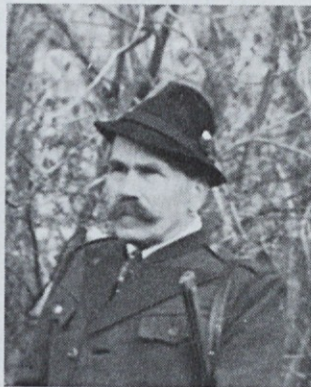
še vedno po svojih močeh stopi v lovišče. Spoštovanemu lovskega tovarišu želimo še mnogo zadovoljnih in zdravih let v zeleni bratovščini.

Člani LD Dolenja vas
pri Ribnici

Prof. dr. Ferdu Gospiću, ki že preko 50 let obiskuje lovišča po vsej Jugoslaviji, znanemu ortopedu in iskrenemu lovskega tovarišu želimo ob njegovi 75-letnici življenja še mnogo let uspešnega udejstvovanja v lovskih vrstah.

LD Cerklje ob Krki

Franc Pušnik, član LD Vitanje, 80-letnik. Že 50 let je aktiven lovec, navdušen in požrtvovalen tovariš, ki se še vedno udeležuje vseh lovskih prireditelj, zlasti skupnih lovov. Za njegovo lovskega delo ga je družina

imenovala za svojega častnega člana. Uglednemu lovskemu tovarišu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let med nami in na lovu.

Člani LD Vitanje

Rudolf Longo, član LD Veliki Podlog in njen soustanovitelj, je praznoval svojo 70-letnico in 45-letnico lovskega udejstvovanja. Jubilanu in lovskemu tovarišu čestitamo in mu želimo še mnogo vedrih lovskih ur med nami.

Člani LD Vel. Podlog
J. J.

Ivan Hrovat-Šlosar je v krogu svoje Lovske družine Suha krajina praznoval svež in delaven svojo 80-letnico. Rojen je bil v Zagradcu na Dolenjskem, kjer je živel na skopi suhokrajinski zemlji ter ob trdem delu zrastel v kremenit značaj, napredno mislečega in vsestransko razgledanega človeka. Zato ga okupacija ni presenetila. Kot aktivist v OF je vzdržal vse pritiskne okupatorja in tako dočkal svobodo. Po osvoboditvi je aktivno delal v družbenih in političnih organizacijah ter se zavzemal za gospodarski in politični razvoj svojega kraja. Že kot mlad fant je vzljubil naravo in divjad. Več ko 50 let že lovi po suhokrajinskih loviščih, kjer še danes

posveča skrb razvoju lovstva. Bil je soustanovitelj družine, dolgoletni stareši-

Umrli

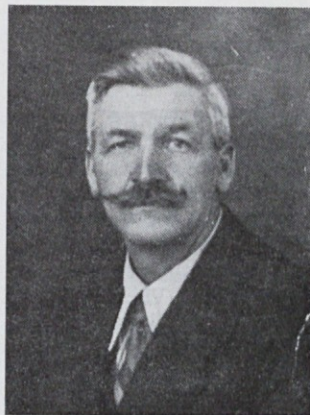
Franjo Korbar, član in soustanovitelj LD Šentjošt nad Horjulom, dipl. ekonomist, je 29. 5. 1969 za vedno zapustil naše vrste, star 70 let. Pol stoletja je deloval v zeleni bratovščini in mnogo let kot starešina naše družine. Za lovske zasluge je bil odlikovan. Požrtvovalnega in zvestega lovskega tovariša bomo težko pogrešali pri delu družine. Naj mu bo časten spomin!

LD Šentjošt

na, ki je skrbel za vzgojo mladih lovcev, za zatiranje roparic in naseljevanje nove divjadi. Vedno je bil na voljo za strokovne nasvete, za kar in zavoljo svoje skromnosti uživa velik ugled. Za dolgoletno delo na polju lovstva ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge in z redom za lovske zasluge II. stopnje.

Uglednemu jubilanu, dobremu in zvestemu lovskega tovarišu iskreno čestitamo k življenjskemu jubileju z željo, da bi še dolgo ostal med nami zdrav in zadovoljen.

Lovski tovariši

Alojz Drnovšček, član LD Anhovo, je v 76. letu življenja za vedno odšel iz zelene bratovščine. Že kot mladenič je hodil na lov z očetom in postal vzoren lovec. Puško je nosil polnih 60 let. Zaradi aktivnega sodelovanja v NOB je bil preganjan in zaprt. Vedno nasmejanega in vedrega lovskega tovariša bomo ohranili v častnem spominu. Naj mu bo lahka slovenska zemlja, za katero se je zvesto boril in jo iskreno ljubil!

LD Anhovo

Alojz Kern, član LD Komenda, njen večletni tajnik, je 62 let star v avgustu 1968 tragično preminil na lovu na gamse v Kamniških planinah. Iskrenega in požrtvovalnega tovariša ohranimo v lepem spominu!

LD Komenda — M. M.

Franč Kreč, član LD Zavrč pri Ptuj, je v 58. letu življenja podlegel v prometni nesreči. Dobrega lovca in iskrenega tovariša ohranimo v častnem spominu!

Člani LD Zavrč pri Ptuj

Lojze Klančičar, član LD Zagorje, neumorni naš sodelavec in brakir, nas je po 35-letnem lovskem delovanju v 62. letu starosti za vedno zapustil. Kadar je v pogonu zadonel njegov lovski rog, je bil naš lov uspešen. Naj mu bo trajen in časten spomin!

Lovci LD Zagorje —
L. B.

Janez Vogelnik-Žalar, član LD Begunjščica, nas je po dolgi, mučni bolezni v 78. letu starosti za vedno zapustil. Dne 2. decembra 1969 smo ga spremili na njegovi zadnji poti na Gradišče. Skoraj pol stoletja je zvesto sodeloval v lovstvu kot požrtvovalen in zvest lovski tovariš. Naj mu bo časten spomin!

Lovski tovariši

Jožef Lozej, član LD Jezero-Komen, je 47 let star nenadoma zapustil lovsko bratovščino, kjer je deloval 20 let. Požrtvovalnega lovskega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

LD Jezero-Komen

Lovska kinologija

Republiška tekma po krvnem sledu

Republiška tekma psov po krvnem sledu leta 1969 je bila planirana za september. Do tega časa pa žal ni bilo možno dobiti zadostnih količin jelenje krvi, zato je bila tekma preložena na 8. november. Vsi vodniki, ki so se prijavili, so bili pisмено obveščeni o novem datumu, prav tako je preložitelj tudi naše glasilo »Lovec«.

Za tekmo se je prijavilo 10 vodnikov s svojimi psi, s področja lovskih zvez Celje, Kranj, Ljubljana in Maribor. Dva sta tik pred prireditvijo odpovedala udeležbo, tako da je ostalo prijav-

ljenih 8 psov, kar je z ozirom na zahtevnost preizkušnje ravno pravnjše število.

Lovišče za to prireditev je dala na voljo LD Žalec, ki že kar tradicionalno nudi v svojem lovišču in gostoljubnem lovskem domu prostor tudi kinologom.

Sodniška ekipa je položila umetne krvne sledove dan prej. Vreme je bilo ob polaganju sledov suho, v gozdu na tleh pa obilo listja. Divjadi, predvsem sranjadi, je bilo v lovišču dovolj, tako da je bil vsak umetni krvni sled preko noči sigurno prečkan od več zapeljevalnih sledov. Na večer pred tekmo pa se je pooblačilo, pričelo je rahlo

deževati in deževalo je vso noč. To je vplivalo na udeležbo. Prihodnje jutro so prišli le 4 vodniki in sicer eden iz ljubljanske in 3 iz celjske lovske zveze. Takšno malodušje vodnikov je pomenilo seveda za vse sodelujoče, predvsem pa za Društvo ljubiteljev ptičarjev in Lovsko zvezo Celje, precejšnje razočaranje, saj udeležba ni bila v nobenem sorazmerju z vloženim trudom in stroški.

Od štirih psov sta bila 2 kratkodlaka jazbečarja, nemški kratkodlaki ptičar in lovski terier. Pozitivno oceno sta prejela oba kratkodlaka jazbečarja in sicer: Bari Gomilski, JRJki 1201, tel. ocena odlično, lastnik in vodnik Franc Šolinc, Glinje 6, p. Braslovče in psica Aga, JRJki 320, tel. ocena prav dobro, lastnik in vodnik Ivan Pinter, Grajska vas, p. Gomilsko.

Oba jazbečarja sta potrdila odlično uporabnost te pasme za delo po krvnem sledu, kar je v Nemčiji in Avstriji že zdavnaj znano in dokazano na številnih tekmah po krvnem sledu in v praksi. Čas je, da tudi naši vodniki jazbečarjev to upoštevajo in izvežbajo svoje pse za to plemenito delo. Oba vodnika sta prejela lepe praktične nagrade; prvoplasiranemu je dala nagrado Lovske zveze Slovenije, poleg tega pa je prejel še prehodni pokal DLP. Tudi oba neuspešna tekmovalca sta prejela tolažilni darili, ki jima naj bosta vzpodbuda za intenzivnejše vadeenje psov.

Celotna prireditev je pokazala, da orjemo še dokaj trdo ledino in beležimo začetne uspehe predvsem zaradi prvovrstno zasnovanih psov, ki jih imamo. Vodnikom manjka še veliko znanja, izkušenj in vztrajnosti, psom pa do vrhunskega znanja še veliko vaje. Vsa-

ka taka prireditev gotovo pomeni korak naprej, saj posreduje lovcem znanje in izkušnje. Praksa pa nam kaže vsak dan, kako potreben je v lovišču dober pes krvoslednik. Letošnja prireditev je poleg tega tudi pokazala, da moramo bolj zaupati pasjemu nosu, ki je čudovit organ. To naj velja zlasti tistim, ki so ostali doma! Sicer pa naj si zapomnijo tudi to, da moramo v praksi vedno iskati in če le mogoče tudi poiskati zastreljeno divjad, kljub dežju in drugim vremenskim neprilikam!

Po razglasitvi rezultatov in podelitvi nagrad, kjer je prisostvoval tudi predsednik LZ Celje Jože Kuntarič, so vsi udeleženci posedeli v prijetni družbi.

Izredno pohvali za pionirsko delo zasluži Društvo ljubiteljev ptičarjev iz Ljubljane. Zaželeno bi bilo, da bi vsa prizadevanja tega kinološkega kolektiva našle na večji odziv pri področnih lovskih zvezah. Vse naj bi pričele z organiziranim prirejanjem tekem psov po krvnem sledu, vsi prvaki s teh tekem pa naj bi prišli na republiško tekmo, kar bi tej prireditvi dalo res pravo obeležje in pomen.

S. K.

Jesenska tekma ptičarjev LZ Gornja Radgona 28. 9. 1969

Za to zgodnjo prireditev psi še niso bili pripravljani in dovolj vodeni. Druga velika ovira so bili koruzni plantažni nasadi po 20 in več hektarov. Vreme je bilo primerno, okoli opoldanskih ur prav poletno. Divjadi bi bilo lahko več, posebno zajcev.

Agilna referentka za kinologijo je spravila v tej

Vodnika Ivan Pinter (levo) in Franc Solinc s svojima jazbečarjema

petdružinski zvezi 7 ptičarjev na noge; 2 v vzrejni in 5 v poljski skupini.

K obema skupinama bi bilo pripomniti, da so bili vsi psi pozitivni v predmetih zasnov, v priučenih predmetih pa slabši, kar gre na račun vodnikov. Posebej moram omeniti, da je bila vzdržnost pred divjadjo pomanjkljiva, poslušnost pa skoraj slaba pri mladih psih vzrejne skupine, še sprejemljiva pa pri starejših poljske skupine. Po uspehu je bil tale vrstni red:

a) Vzrejna skupina

1. Diko (Lasi), JRPki 3756, tel. ocena dobro, lastnik in vodnik Maks Petretič, Radenci 240. Pes je zadovoljil v vseh predmetih, z izjemo pri prinašanju fazana. — 142 točk, pohvalno priznanje I.

2. Daj (Džoni), JRPki 3755, tel. ocena dobro, lastnik in vodnik Franc Čuk, Radenci 5. Pri delu na polju je bil Džoni v predmetih zasnov pozitivni, odpovedal pa je pri prinašanju zajca po vleki. — 141 točk, pohvalno priznanje II.

b) Poljska skupina

1. Rada, JRPki 6964, tel. ocena prav dobro, lastnik in vodnik Stanko Štuhec, Apače 31. Najboljši pes vse preizkušnje, umirjena pri delu, v poslušnosti zadovoljiva, na terenu lahko vodljiva. — 170 točk, II a.

2. Bobi, RMPki 2717, tel. ocena zad., lastnik in vodnik Jože Hrga, Žepovci 53. Pri prinašanju pozitiven, na terenu malo len. — 164 točk, II b.

3. Ringo, RMPki 2934, tel. ocena zad., lastnik in vodnik Živko Glogovac, Črnci. V zasnovi pozitiven, slabši pri prinašanju in v vodnem delu. — 164 točk, III a.

4. Rina, JRPki 6965, tel. ocena dobro, lastnik in vodnik

Peter Kajukov, Grabe 36, Apače. Ta lahko vodljiva psica ni prišla do stoje, čeprav je prišla na divjad, sicer je ustrezala. — 147 točk.

5. Bobi, JRPki 6958, tel. ocena dobro, lastnik in vodnik Franc Kavčič, Cegovci 9. Pes je bil premalo voden, ni prišel do stoje, ni šel v vodo, pri prinašanju fazana je odpovedal; slabo poslušen, ker je menjal vodnika nekaj dni pred tekmo. — 94 točk.

Ivan Caf,
kinol. sodnik

Jesenska preizkušnja ptičarjev LZ Prekmurje

Vršila se je 18. in 19. okt. 1969 v bližini Murske Sobot. Vreme je bilo tekmovalcem in prireditelju naklonjeno. Divjadi bi bilo lahko več; opaziti je bilo namreč, da so v tem delu lovišča pred tekmo že lovili, zato divjad ni držala. Želeti je namreč, da pride vsak tekmovalec vzrejne skupine večkrat na divjad, da je mogoče objektivno presoditi zasnovo psa.

Privedenih je bilo 9 psov, od teh 6 nem. kdl. ptičarjev, 1 poenter in 2 ostrodlaka ptičarja. Od teh je bilo 6 poleženih v letu 1968, torej zrelih za vzrejno skupino. Drugi trije so tekmovali v razširjeni poljski skupini. Omembe vredno je, da je vseh 6 psov vzrejne skupine prejelo telesno oceno prav dobro; lep dokaz pravilne izbire plemenskih psov.

Uspehi:

Vzrejna skupina

1. Beg Dokležovski, JRPki 6932, telesna ocena pd, lastnik in vodnik Jože Seme, Murska Sobota. Pes je pri

delu na polju in v vodi pokazal zrelo zasnovo, v poslušnosti pa ga je treba še utrditi. — 199 točk, II a.

2. Dim, JRPki 2705, telesna ocena pd, lastnik in vodnik Vlado Pfeifer, Murska Sobota. Na polju in v vodi je pokazal zrelo znanje, omeniti je treba, da niti v nosu ni zaostal za kratkodlakimi tekmeči, v hitrosti in vztrajnosti je prednjačil. — 198 točk, II b.

3. Beg, RMPki 3215, telesna ocena pd, lastnik in vodnik Bela Sapač, Murska Sobota. Pes je večkrat prišel na divjad, prave povezave z vodnikom ni bilo. Utrditi ga je treba v vzdržnosti pred divjadjo in v poslušnosti. V vodnem delu je slab. — 146 točk, III a.

4. Bistra, RMPki 3286, telesna ocena pd, lastnik in vodnik Henrik Sukič, Topolovci 14. Psica je na terenu lahko vodljiva in v zasnovi ustreza. Pomanjkljiva je bila na vleki in pri vodnem delu. Vleko

zajca je izdelala, ni ga pa prinesla; nezadostna povezava z vodnikom. Poslušnost slaba. — 141 točk.

5. Beno Topolovski, RMPki 3216, telesna ocena pd, lastnik in vodnik Štefan Žilavec, Topolovci. Pes je bil premalo na terenu, njegova lovska zasnova še ni dovolj zbuena. Ni se ravnal po vetru in je iskal bolj z očmi kot z nosom. Pri vodnem delu je šibek, do roparice indiferenten. — 138 točk.

6. Dik, JRPki 6928, telesna ocena pd, lastnik in vodnik Evgen Kerčmar, Vanča vas 3, Tišina. Dik je bil na terenu zelo hiter, ni pa pokazal ustrezne zasnov v nosu, stoji in natezanju, ni bil vzdržen pred zajcem in perjadjo. Utrditi ga je treba v poslušnosti, v vodnem delu je pokazal boljšo zasnovo. — 119 točk.

Razširjena poljska skupina

1. Boj Ledavski, JRP Nos 1737, tel. ocena dobro, last-

Foto J. Pernat: Brina Cavenska nem. kdl. ptičarka, stoji na zajca

nik in vodnik Ivan Pozvek, Murska Sobota. Pes umirjen in vztrajen na polju, proti roparicam še uporaben, v vodi odličen. Po zasnovi je ustrezal, v priučnih predmetih ga je treba utrditi, posebno v poslušnosti in vzdržnosti pred zajcem. — 160 točk, II. ocena.

2. Beg Dokležovski, RMPki 2576, tel. ocena dobro, lastnik in vodnik Franc Komin, Černelavci 14. Pes je temperamentno križaril po polju in pokazal visoko pozitivno zasnovu v vseh predmetih. V priučnih predmetih in pri vodnem delu je zaostal. V prvi vrsti ga je treba utrditi v poslušnosti in vzdržnosti. — 157 točk, III. ocena.

3. Bor, RMP Po 42, tel. ocena dobro, lastnik in vodnik Ivan Pozvek, Murska Sobota. Poenter Bor je bil premalo voden, zaradi tega v zasnovi ni bil zadovoljiv, vodnik je odstopil.

Zaključek prireditve je bil ob navzočnosti vodilnih oseb LZ, vodnikov in kinološko zainteresiranih lovcev v gostinskem podjetju Zvezda, kjer je LZ požrtvovalne vodnike za dosežene uspehe nagradila s praktičnimi darili. Vsem sodelavcem in pomočnikom lovstva hvala!

Ivan Caf,
kinol. sodnik

Preizkušnja naravne zasnove goničev in brakjazbečarjev LZ Gorenjske 26. 10. 1969

Z ozirom na veliko število prijavljenih psov je bila preizkušnja v treh skupinah; ena v Poljanah, dve na Bledu. V Poljanah je sodil Albin Korošec, na Bledu pa Miloš Kelih in Tine Hafner. Sodelovali so

Foto P. Adamič: Začenja se njegova lovska šola

sodnika pripravnika Stane Hribernik in Zdravko Kosmač ter kinolog Franc Kovač. Tekmo je vodil Franc Mandeljc, kinolog LD Bled.

Privedenih je bilo 10 brakjazbečarjev, 12 kdl. istr. goničev, 1 res. istr. gonič, 6 posavcev in 4 tribarvci, vsega 33 psov.

Uspehi:

Dim, RMBj 3253, poležen 28. 6. 1967, tel. ocena prav dobro. Lastnik Dane Korošec, Radovljica, Gorenjska cesta 19. Pes je preizkušnjo prestal in ima vse pogoje za plemenjaka.

Bas, RMBj 3452, poležen 9. 11. 1967, tel. ocena dobro. Lastnik Franc Močnik, Sv. Peter, p. Begunje. Pes je preizkušnjo prestal v vseh predmetih. Z ozirom na odlično naravno zasnovu se priporoča za plemenjaka.

Aga, JRBj 2182, položena 16. 6. 1967, tel. ocena prav dobro. Lastnik Friderik Grilc, Podkoren 74 a. Psica je v celoti prestala preizkušnjo in se priporoča za pleme.

Blanka, JRBj 3087, položena 7. 7. 1968, tel. ocena prav dobro. Lastnik Franc Ahačič, Begunje 88. Preizkušnjo prestala v vseh predmetih in se priporoča za pleme.

Čvrsta Ortneška, JRBj 2143, položena 5. 3. 1967, tel. ocena prav dobro. Lastnik Vinko Dobravc, Ljubljana. Preizkušnjo prestala v vseh predmetih in ima vse pogoje za pleme.

Bor, JRBj 1723, poležen 18. 4. 1964, tel. ocena dobro. Lastnik Ivan Avsenik, Moste 19. Nima pogojev za plemenjaka; mora ponovno na preizkušnjo.

As, RMBj 3581, poležen 5. 6. 1968, tel. ocena prav dobro. Lastnik Ivan Avsenik. Mo-Bled, Podkuhovnica 29. Pes je preizkušnjo prestal in ima vse pogoje za plemenjaka.

Bora, RMBj 3680, položena 26. 8. 1968, tel. ocena prav dobro. Lastnik Alojz Novak, Lesce, Šobčeva 3. Preizkušnjo prestala v celoti in se priporoča za pleme.

Edi Bohinjski, JRBj 1775, poležen 2. 2. 1965, tel. ocena prav dobro. Lastnik Janko Urh, Stara Fužina 37. Preizkušnjo prestal.

Arba, RMBj 2897, poležen 18. 4. 1966, tel. ocena odlično. Lastnik Stanko Dolar, Zabreznica 57, p. Žirovnica. Preizkušnjo prestal in se priporoča za pleme.

Rif, RMGP 985, poležen 20. 8. 1968, tel. ocena prav dobro. Lastnik Ludvik Lotrič, Dražgoše 60, p. Želez-

niki. Preizkušnjo prestal in se priporoča za pleme.

Soča, JRG 5501 tr, položena 2. 4. 1964, tel. ocena prav dobro. Lastnik Franc Mlakar, Porezen št. 4. Preizkušnjo prestala in se priporoča za pleme.

Don, JRG 7698p, poležen 29. 1. 1967, tel. ocena prav dobro. Lastnik Martin Potočnik, Krnica, p. Gorje pri Bledu. Preizkušnjo prestal in se priporoča za pleme. Ado, JRGki 5748, poležen 23. 5. 1967, tel. ocena prav dobro. Lastnik Stane Kristan, Javornik 10, p. Besnica. Preizkušnjo prestal in se priporoča za pleme. Zlasti je pohvalna odlična vodljivost.

Bojko, JRGp 6322, poležen 26. 4. 1965, tel. ocena prav dobro. Lastnik Ludvik Potočnik, Bled-Rečica, Kolo-dvorska 9. Preizkušnjo prestal in se priporoča za pleme.

Bistra, RMGki 3730, položena 12. 8. 1968, tel. ocena prav dobro. Lastnik Vinko Pristov, Bled - Podkuhovnica. Preizkušnjo prestala in se priporoča za pleme.

Tarča Blegoška, JRGki 7069, položena 1. 6. 1968, telesna ocena dobro. Lastnik Franc Lotrič, Lajše 14, p. Železniki. Prestala preizkušnjo in se priporoča za pleme s težkim plemenjakom.

Bister, JRGki 5049, poležen 26. 3. 1966, tel. ocena prav dobro. Lastnik Anton Burja, Zasip, p. Bled. Preizkušnjo prestal in se priporoča za pleme.

Brkač, JRGri 1490, poležen 14. 8. 1967, tel. ocena prav dobro. Lastnik Leopold Cvetko, Kamna gorica 1, pri Kropi. Prestal preizkušnjo in ima vse pogoje za pleme.

Vohun, RMGP 723, poležen 23. 5. 1966, tel. ocena dobro. Lastnik Ivan Mulej, Studenčice, p. Lesce. Prestal preizkušnjo in ima vse pogoje za plemenjaka.

Drina, RMGp 788, poležena 29. 1. 1967, tel. ocena prav dobro. Lastnik Marjan Klockl, Lesce, p. Lesce. Prestala preizkušnja in se priporoča za pleme.

Bodo, JRG 3379 tr, poležen 23. 8. 1966, tel. ocena prav dobro. Lastnik Ivan Komatar (Keržan), Žirovnica. Prestal preizkušnja in se priporoča za pleme.

Coti, JRGki 5366, poležen 29. 3. 1966. Lastnik Jože Potočnik, Stirpnik 9, p. Selca. V celoti prestal preizkušnja in ni zadržka za priznanje za plemenjaka.

Tom Blegoški, RMGki 3623, poležen 1. 7. 1969. Lastnik Janez Dolenc, Sp. Suša 6, p. Selca. Preizkušnja prestal in se priporoča za pleme.

Azor Puštalski, RMGki 3091, poležen 10. 3. 1967. Lastnik Maks Božnar, Bukov vrh 4, p. Poljane. V celoti prestal preizkušnja in se priporoča za pleme.

Arbo Dešna Puštalski, JRGki 6951, poležen 10. 3. 1967. Lastnik Anton Čadež, Srednja vas 5, p. Poljane. Preizkušnja prestal v celoti in se priporoča za pleme.

Aga Dešna Puštalska, JRG 5750 ki, poležena 10. 3. 1967. Lastnik Jože Hribernik, Puštal 82, p. Škofja Loka. V celoti prestala preizkušnja in se priporoča za pleme.

Cero Dešna Puštalski, RMGki 3175 poležen 3. 5. 1967. Lastnik Jože Krmelj, Gaberk 9, p. Škofja Loka. Preizkušnja v celoti prestal in se priporoča za pleme.

Ajda Dešna Puštalska, JRGki 5751, poležena 10. 3. 1967. Lastnik Franc Raztresen, Lučne 32, p. Gorenja vas. V celoti prestala preizkušnja in se priporoča za pleme.

Redka, RMGp 989, poležena 20. 8. 1968. Lastnik Vladimir Raztresen, Lučne 32, p. Gorenja vas. Preizkušnja

prestala v celoti in se priporoča za pleme.

Vreme je bilo zelo ugodno. Skoraj vsi psi so imeli možnost dobiti zajca, saj je bil stalež zajcev na določenem terenu zadovoljiv.

Psi so po zunanosti lepi. Tudi vodljivost je v veliki meri pohvalna. Lepo število psov na tej preizkušnji naravne zasnove je pokazalo, da imajo vse pogoje za tekmovanja v prihodnjem lovskem letu.

F. M.

Jesenska preizkušnja ptičarjev LZ Ptuj

Vršila se je 26. 10. 1969 v lovišču LD Spodnje ptujsko polje. Na zbornem mestu pri lovskem domu se je zbralo 5 vodnikov, vsak s svojim psom. Po telesnem ocenjevanju so se vodniki podali na polje. Tekmo je vodil kinološki referent LZ Ptuj Milan Ivezić, ki je zadovolžil vse lovske pripravnike, da se prireditve udeležijo. Številna korona je z zanimanjem spremljala celoten potek tekme, kinološki referent pa je sproti tolmačil delo posameznega psa na polju, pri vodnem delu in pri vlekah, ter naglasil pozitivno in negativno. Ob zaključku je bil še razgovor o celotni prireditvi. Tovarišu Iveziću vse priznanje za njegovo prizadevanje ter posnemanja vreden način. Vreme je bilo tekmovalcem in prireditelju naklonjeno; pihal je rahel sever, ki je najbolj dobrodošel za tako preizkušnja. Lovišče je ustrezalo in tudi divjadi ni manjkalo. Privedenih je bilo 5 nem. kdl. ptičarjev, vsi za vzrejno skupino.

Uspehi:

1. Bor Obreški, JRPki 6981, tel. ocena dobro, lastnik in

Foto inž. B. Hamrla: Irski seter

vodnik Stanko Bračić, Spuhlje 131 pri Ptuj. V predmetih zasnove odličnjak, pomanjkljiva je le njegova poslušnost in vzdržnost pred divjadjo — 190 točk, II. ocena.

2. Astra, RMPki 3177, tel. ocena pd, lastnik in vodnik Avgust Janežič, Vinski vrh pri Ormožu. Prikupna psica je bila odlična v zasnovi, v priučenih predmetih (vleka, prinašanje in v vodi) je bila pomanjkljiva. V prvi vrsti pa jo je treba utrditi v poslušnosti — 137 točk in le pohvalno priznanje zaradi slabega prinašanja.

3. Aga (Ada), JRPki 6989, tel. ocena dobro, lastnik LD Spodnje ptujsko polje, vodnik Janez Plohl, Bukovci 93. Pokazala je prav dobro zasnovo, posebej je treba omeniti, da se je sama ravnala po vetru in pokazala voljo, da bi čimprej našla divjad, v priučenih predmetih je skoraj popolnoma odpovedala, tudi v vodo ni šla — 135 točk.

4. Čeda Dolenjska, RMPki 3347, telesna ocena pd, last-

nik in vodnik Slavko Ličen, Moškanjci 95. Pokazala je dober nos in dobro stoji, v drugih predmetih zasnove je bila poprečna, v priučenih predmetih pa slaba, v ostrosti je odpovedala. Priporoča se, utrditi jo v poslušnosti in vzdržnosti pred divjadjo — 121 točk.

Vsem kinološkim sodelavcem in pomočnikom pri izvedbi preizkušnje lovska hvala!

Ivan Caf,
kinol. sodnik

Preizkušnji brak-jazbečarjev in goničev na območju celjske zveze

Po kinološkem koledarju je bila predvidena tekma za goniče 15. novembra v Rečici ob Savinji, za brak-jazbečarje 22. novembra v Rogaški Slatini in za goniče 6. decembra v Šmarju pri Jelšah. Lovska zveza Celje je vsem družinam dva me-

seca prej poslala razpis z vabilom za prijave. Medtem ko je bil odziv za tekmi v Rogaški Slatini in Šmarju zelo živahen, ni bilo niti ene prijave za tekmo v Rečici, tako da jo je bilo treba odpovedati. Da niso zatajili vodniki, ampak družinska administracija, je bilo očito šele kasneje.

Preizkušnja brak-jazbečarjev je že kar tradicionalna v Rogaški Slatini. Tudi tokrat je bila udeležba izredna; privedenih je bilo kar 21 psov, ki so v lovišču z dobrim staležem divjadi lahko pokazali svoje sposobnosti. Med privedenimi brak-jazbečarji jih je cela vrsta, ki bi bili v tem letu, če bi se vodniki še nekoliko potrudili, sposobni za uporabnostno tekmo. Tudi telesno so bili brak-jazbečarji zelo dobri. Pozitivno je bilo ocenjenih 14 psov in psic in vsi s pozitivno telesno oceno se tudi lahko uporabljajo za pleme.

105 točk — Fakin, RMBj 3539, tel. ocena prav dobro, vodnik Ludvik Brence, Oplotnica;

98 točk — Breza, JRBj 3433, tel. ocena prav dobro, vodnik Rudi Gajšek, Celje;

93 točk — Runo Reseniški, JRBj 2183, tel. ocena odlično, vodnik Jože Rojnik, Braslovče;

93 točk — Živko, JRBj 2774, tel. ocena dobro, vodnik Jože Zakošek, Planina p. S.; 92 točk — Iris Vinarska, JRBj 1458, tel. ocena prav dobro, vodnik ing. Julij Uršič, Maribor;

88 točk — Cigo, JRBj 2185, tel. ocena prav dobro, vodnik Viktor Pesjak, Vitanje; 87 točk — Cila, RMBj 3576, tel. ocena prav dobro, vodnik Franc Kozelj, Stranje; 86 točk — Žigo, JRBj 1864, tel. ocena prav dobro, vodnik Viktor Podpečan, Planina p. S.;

84 točk — Perun Vojniški, JRBj 2188, tel. ocena prav

dobro, vodnik Karel Cizelj, Braslovče;

84 točk — Jela Šmohorska, RMBj 3385, tel. ocena zadostno, vodnik Franc Ferme, Rečica p. L.;

80 točk — Lerka, JRBj 1824, tel. ocena prav dobro, vodnik Maks Kolar, Slov. Bistrica;

72 točk — Bodo Rakovski, RMBj 3425, tel. ocena dobro, vodnik Franc Cvetko, Rog. Slatina;

71 točk — Cita, JRBj 2192, tel. ocena prav dobro, vodnik Franc Omerza, Vitanje; 68 točk — Zalka, RMBj 3887, tel. ocena dobro, vodnik Stane Jazbinšek, Planina p. S.

Tekma goničev v Šmarju pri Jelšah je bila pod precej neugodnimi vremenskimi pogoji. Kakih 20 cm visok pršič in oster sever sta otežkočala gonjo. Nastopilo je 14 vodnikov s svojimi psi in le dejstvu, da ima lovišče LD Šmarje odličen stalež zajcev, gre zasluga, da so bili preizkušeni vsi psi. Pri delu mnogih goničev je opaziti, da jih vodniki nepravilno vodijo in z njimi tudi nepravilno lovijo. Napačno je, da mora vodnik pri iskanju zajca s psom v gozd in se mu pes mota okrog nog oziroma mu išče pod puško. Za tako delo je šarivec. Gonič mora iskati samostojno, spušen s stojišča, in ga mora vodnik na stojišču tudi čakati, dokler se ne vrne. Tako mora goniča tudi šolati, ne pa da z njim brakira in mu išče zajca. Drugo poglavje je gonja. Cela vrsta goničev je pognala zajca samo 100 ali 200 metrov. Kar ne morem verjeti, da bi bilo toliko goničev s slabim nosom in nezadostno sledavoljnostjo. Za to dolžim vodnike, predvsem na način lova v skoraj vseh lovskih družinah. Družine lovijo danes

zajca tako, da je v pogonu več lovcev kot na stojiščih. Brakirajo s puško v roki in redek je zajec, ki uide takšnim vzornim brakirjem. Poleg neprijetnosti in nevarnosti, ki jih ima tak način lova, z njim tudi krepko kvarimo naše goniče in potem zaman vzdihujemo za glavnim užitek na brakadah, za zvonjenjem in vriskanjem goničev.

Od 14 privedenih psov je bilo 7 pozitivno ocenjenih in jih smejo vodniki uporabljati za pleme. Ostalim vodnikom priporočam, da svoje mlade pse čimveč vodijo v lovišča in jih pravilno šolajo. Družine naj pokažejo toliko razumevanja, da določijo vodnikom tudi odstrel dveh, treh zajcev, kajti pravilo naj bo, da mlad pes, ki ne ve, kaj je lov, nima kaj iskati na brakadi.

Uspehi:

99 točk — Blisk, RMGp 829 tel. ocena dobro, vodnik Janez Mavrin, Šmarje;

95 točk — Hitra, JRGki 7024, tel. ocena dobro, vodnik Jakob Anderluh, Ponikva;

85 točk — Hajduk RMGki 3617, tel. ocena prav dobro, vodnik Jože Rancinger, Rečica p. L.;

82 točk — Eka Razdelniška, JRGki 7019, tel. ocena prav dobro, vodnik Martin Ritovšek, Bukovžlak, p. Teharje;

78 točk — Boj, JRGp 7948, tel. ocena prav dobro, vodnik Janez Jezovšek, Bodrišna vas, p. Grobelno;

75 točk — Bistra, JRGki 5226, tel. ocena prav dobro, vodnik Franc Dvorjak, Mišlinja;

69 točk — Bara, JRGp 7009 tel. ocena prav dobro, vodnik Franc Mencinger, Mišlinja.

S. K.

Šaljive

Koteks-Tobus

import – eksport

LJUBLJANA

odkupiše kože vseh vrst, tudi kože divjadi
na vseh svojih odkupnih postajah in pri kmetijskih
zadrugah

Poslovno združenje za proizvodnjo močnih krmil

LJUBLJANA – Nazorjeva ulica 12

nudi preko svojih članov – tovarn močnih
krmil – vse vrste krmnih mešanic za potrebe
individualnih potrošnikov

Obveščamo
člane lovskih
družin Zasavja

da v

VELEBLAGOVNICI

TRBOVLJE

lahko dobite vse **lovske** in **ribiške** potrebščine
Poleg navedenega blaga si oglejte tudi druge zaloge
v veleblagovnici in drugih naših poslovalnicah

Trgovsko podjetje »PRVI JUNIJ« – Trbovlje

TEOL

LJUBLJANA – Zaloška cesta 54

proizvaja:

Tekstilna pomožna sredstva

Usnjarska pomožna sredstva

Surovine in detergente za šampone

Sredstva za hlajenje pri obdelavi kovin

Lepilo za čevljarsko industrijo

Etoksilirane proizvode

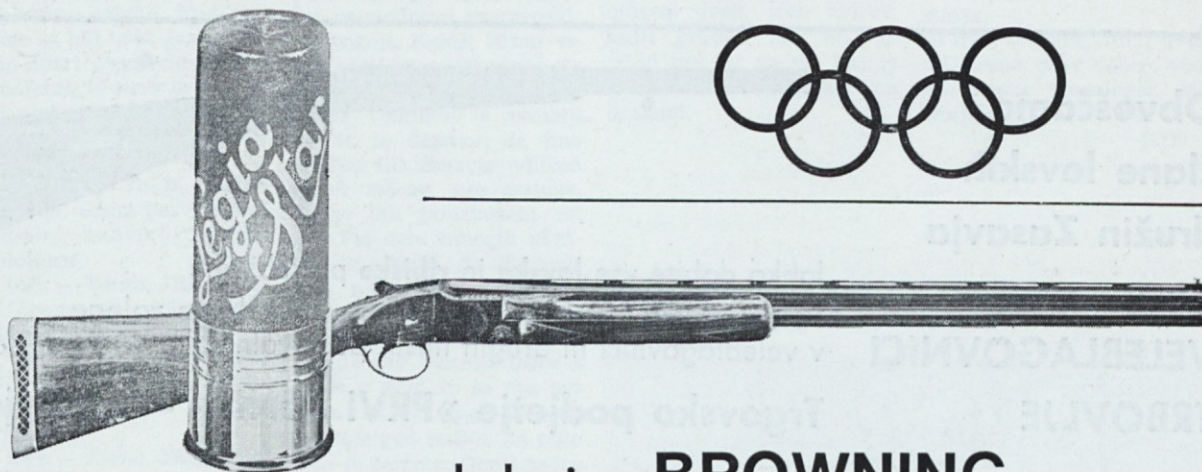
XIXes OLYMPIADES

MEXICO 68

FOSSE OLYMPIQUE

Médaille d'Or

z bokarico **BROWNING**

in šibrenimi naboji *Legia Star*

FABRIQUE NATIONALE D'ARMES DE GUERRE S.A., HERSTAL (BELGIQUE)

Izvozna pisarna F. N.: COBETEX S. P. R. L., 60 rue Ravenstein, Bruxelles 1 (Belgija)
Telefon 12.68.12 – Telex 21.658

Bančni račun 67524 Kredietbank, 7 rue d'Arenberg, Bruxelles 1.

VSE INFORMACIJE TUDI V SLOVENSKEM JEZIKU